NÕUKOGU ÜHINE SEISUKOHT (EÜ) nr 9/2009,

9. jaanuar 2009,

eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu … direktiiv 2009/…/EÜ mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

(2009/C 70 E/02)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 47 lõiget 2 ning artikleid 55 ja 95,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ([1]),

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust ([2]),

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud korras ([3])

ning arvestades järgmist:

(1) Ühenduses alates 1999. aastast järk-järgult välja kujundatud maagaasi siseturu eesmärk on pakkuda kõikidele Euroopa Liidu tarbijatele — nii kodanikele kui ka ettevõtjatele — tõelist valikuvõimalust, uusi ettevõtlusvõimalusi ja rohkem piiriülest kaubandust, et saavutada tõhususe kasv, konkurentsivõimelised hinnad ja kõrgemad teenindusstandardid ning toetada varustuskindlust ja säästlikkust.

(2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/55/EÜ maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta ([4]) on andnud sellise maagaasi siseturu loomisse olulise panuse.

(3) Liidu kodanikele asutamislepinguga tagatud vabadused — kaupade vaba liikumine, teenuste osutamise vabadus ja asutamisvabadus — on saavutatavad üksnes täiesti avatud turul, kus kõik tarbijad saavad vabalt valida tarnijaid ja kõik tarnijad saavad vabalt teenindada oma tarbijaid.

(4) Praegu on aga takistatud gaasi müük ühenduses võrdsetel tingimustel ning ilma diskrimineerimise ja ebasoodsate teguriteta. Seni ei ole igas liikmesriigis veel eelkõige mittediskrimineerivat võrgule juurdepääsu ega võrdselt tõhusa tasemega ametlikku järelevalvet.

(5) Komisjoni 10. jaanuari 2007. aasta teatises pealkirjaga „Euroopa energiapoliitika” rõhutati, et oluline on viia lõpule maagaasi siseturu loomine ning kehtestada võrdsed tingimused kõikidele ühenduse maagaasiettevõtjatele. Komisjoni 10. jaanuari 2007. aasta teatistest pealkirjadega „Gaasi ja elektri siseturu väljavaadete kohta” ning „Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 17 kohase Euroopa gaasi- ja elektrisektoreid käsitleva uurimise kohta (lõpparuanne)” ilmnes, et olemasolevad eeskirjad ja meetmed ei moodusta hästi toimiva siseturu saavutamiseks vajalikku raamistikku.

(6) Kui võrke tootmis- ja tarnetegevustest tegelikult ei eraldata („tegelik eraldamine”), on oht, et võrke mitte üksnes ei kasutata diskrimineerival viisil, vaid vertikaalselt integreeritud ettevõtjatel puudub ka stiimul oma võrkudesse piisavalt investeerida.

(7) Olemasolevad õiguslikud ja funktsionaalsed eraldamiseeskirjad, mis on sätestatud direktiivis 2003/54/EÜ, ei ole aga tegelikkuses viinud ülekandesüsteemi haldurite eraldamiseni. Seetõttu kutsus Euroopa Ülemkogu 8. ja 9. märtsil 2007 Brüsselis toimunud kohtumisel komisjoni üles välja töötama õigusaktide eelnõusid, et tagada tarne- ja tootmistegevuse tegelik eraldamine võrguga seotud tegevusest.

(8) Tõhusa eraldamise tagab üksnes see, kui kaotatakse vertikaalselt integreeritud ettevõtjate motivatsioon diskrimineerida konkurente võrgule juurdepääsul ja investeerimisel. Omandisuhete eraldamine ehk võrgu omaniku määramine võrguhalduriks, kes on täielikult sõltumatu tarne- ja tootmishuvidest, on tõhus ja kindel viis lahendada huvide konflikti ja tagada varustuskindlus. Seetõttu märkis Euroopa Parlament oma 10. juuli 2007. aasta resolutsioonis gaasi ja elektri siseturu väljavaadete kohta, et ülekande omandisuhete eraldamine on kõige tõhusam vahend, et edendada investeeringuid infrastruktuuri mittediskrimineerival viisil, uute turule sisenejate õiglast juurdepääsu võrgule ning turu läbipaistvust. Omandisuhete eraldamise tingimustes peaksid liikmesriigid seoses sellega tagama, et samal isikul või samadel isikutel ei ole õigust kontrollida tootmise või tarnimisega tegelevaid ettevõtjaid ning kontrollida samal ajal mõnd ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi või teostada selle suhtes mis tahes õigusi. Ülekandesüsteemi või ülekandesüsteemi

([1]) ELT C 211, 19.8.2008, lk 23.
([2]) ELT C 172, 5.7.2008, lk 55.
([3]) Euroopa Parlamendi 9. juuli 2008. aasta arvamus (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata), nõukogu 9. jaanuari 2009. aasta ühine seisukoht ja Euroopa Parlamendi … seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata).
([4]) ELT L 176, 15.7.2003, lk 57.

halduri kontrollimise õigus peaks, vastupidi, välistama võimaluse kontrollida tootmise või tarnimisega tegelevaid ettevõtjaid või teostada nende suhtes mis tahes õigusi. Nendes piirides peaks tootmise või tarnimisega tegeleval ettevõtjal olema võimalik omada vähemusosalust ülekandesüsteemi halduris või ülekandesüsteemis.

(9) „Kontrolli" mõiste määratlus peaks käesoleva direktiivi tähenduses olema sama kui nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määruses (EÜ) nr 139/2004 kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜ ühinemismäärus) ([1]).

(10) Kuna omandisuhete eraldamine nõuab mõnel juhul ettevõtjate ümberstruktureerimist, tuleks liikmesriikidele anda asjakohaste sätete ülevõtmiseks lisaaega. Võttes arvesse vertikaalseid seoseid elektri- ja gaasisektori vahel, tuleks eraldamist käsitlevaid sätteid kohaldada mõlema sektori suhtes.

(11) Omandisuhete eraldamise tingimustes ei tohiks võrguga seotud tegevuse täieliku sõltumatuse tagamiseks tarne- ja tootmishuvidest ning mis tahes konfidentsiaalse teabe vahetamise vältimiseks sama isik olla ühel ajal nii ülekandesüsteemi halduri või ülekandesüsteemi kui ka mis tahes tootmis- või tarnefunktsiooni täitva ettevõtja juhatuse liige. Samal põhjusel ei tohiks sama isik nimetada ametisse ülekandesüsteemi halduri või ülekandesüsteemi juhatuste liikmeid ja kontrollida tootmis- või tarneettevõtjat või teostada tema suhtes mis tahes õigusi.

(12) Tarne- ja tootmishuvidest sõltumatute süsteemihaldurite või sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite loomine võimaldab vertikaalselt integreeritud ettevõtjatel säilitada võrguvarade omandi ja tagada samal ajal tegelik huvide eraldamine, tingimusel et sõltumatu süsteemihaldur või sõltumatu ülekandesüsteemi haldur täidab kõiki süsteemihalduri ülesandeid ning et kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ja ulatuslikud regulatiivsed kontrollimehhanismid.

(13) Seepärast tuleks juhul, kui … (*) on ülekandesüsteemi omav ettevõtja vertikaalselt integreeritud ettevõtja osa, anda liikmesriikidele võimalus valida, kas eraldada omandisuhted või luua tarne- ja tootmishuvidest sõltumatud süsteemihaldurid või ülekandesüsteemi haldurid.

(14) Vertikaalselt integreeritud ettevõtjate aktsionäride huvide täielikuks tagamiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik valida, kas teostada omandisuhete eraldamine otsese loovutamise teel või jagada integreeritud äriühingu aktsiad võrgu omaniku aktsiateks ja allesjääva tarne- ja tootmisettevõtja aktsiateks, tingimusel et omandisuhete eraldamisest tulenevad nõuded on täidetud.

(15) Sõltumatute süsteemihaldurite või sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite asutamise täielik tõhusus tuleks tagada konkreetsete lisaeeskirjadega. Muu hulgas tuleks ülekandesüsteemi halduri sõltumatus tagada, rakendades teatavaid „järelemõtlemisaegu", mille jooksul vertikaalselt integreeritud ettevõtja ei täida ühtegi juhtimis- või muud olulist funktsiooni, mis võimaldab juurdepääsu samale teabele, millele oleks juurdepääs juhtival ametikohal.

(16) Liikmesriigil on õigus valida omandisuhete täielik eraldamine oma territooriumil. Kui liikmesriik on seda õigust kasutanud, ei ole ettevõtjal õigust valida sõltumatu süsteemihalduri või sõltumatu ülekandesüsteemi halduri loomist. Lisaks ei tohi tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvad ettevõtjad otseselt ega kaudselt kontrollida täieliku omandisuhete eraldamise valinud liikmesriigi ülekandesüsteemi haldurit ega teostada tema üle mingeid õigusi.

(17) Käesoleva direktiivi alusel hakkab maagaasi siseturul esinema erinevaid turukorralduse liike. Meetmed, mida liikmesriigid võivad võrdsete võimaluste tagamiseks võtta, peaksid põhinema üldistest huvidest tulenevatel esmatähtsatel nõuetel. Komisjoniga tuleks konsulteerida seoses meetmete kooskõla tagamisega asutamislepingu ja ühenduse õigusaktidega.

(18) Tegeliku eraldamise käigus tuleks järgida avaliku ja erasektori vahelise mittediskrimineerimise põhimõtet. Seetõttu ei tohiks samal isikul olla võimalik üksi või koos teistega kontrollida nii ülekandesüsteemi haldurite või ülekandesüsteemide kui ka tarne- või tootmisettevõtjate organite koosseisu, hääletamist ega otsuseid ega teostada nende suhtes mis tahes õigusi, rikkudes eeskirju, mis käsitlevad omandisuhete eraldamist või sõltumatu süsteemihalduri olemasolu. Tingimusel et asjaomane liikmesriik suudab tõendada käesolevas põhjenduses esitatud nõude täitmist, peaks kahel eraldiseisval riigiasutusel olema võimalik kontrollida ühelt poolt tootmis- ja tarnetegevust ning teiselt poolt ülekandeid.

(19) Võrguga seotud tegevus tuleks kogu ühenduses tarne- ja tootmistegevusest tegelikult eraldada, nii et see kehtiks nii ühenduse äriühingute kui ka ühenduse väliste äriühingute suhtes. Selle tagamiseks, et võrguga seotud tegevus ning tootmis- ja tarnetegevused oleksid kogu ühenduses üksteisest sõltumatud, tuleks anda reguleerivatele asutustele volitus keelduda eraldamiseeskirjadele mittevastavate

([1]) ELT L 24, 29.1.2004, lk 1.
(*) Käesoleva direktiivi jõustumise kuupäev.

ülekandesüsteemi haldurite sertifitseerimisest. Omandisuhete eraldamise eeskirjade järjekindla täitmise tagamiseks kogu ühenduses peaksid reguleerivad asutused sertifitseerimisotsuste langetamisel võtma komisjoni arvamust täiel määral arvesse. Et tagada samuti ühenduse rahvusvaheliste kohustuste täitmine, peaks komisjonil olema õigus esitada arvamus kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolt kontrollitava ülekandesüsteemi omaniku või ülekandesüsteemi halduri suhtes tehtud sertifitseerimisotsuste kohta.

(20) Energiatarnete kaitsmine on avaliku julgeoleku oluline osa ning seega tihedalt seotud gaasi siseturu tõhusa toimimisega. Gaas võib liidu kodanikeni jõuda üksnes võrgu kaudu. Toimivad gaasiturud ning eelkõige gaasivõrgud ning muud gaasiga varustamisega seotud varad on avaliku julgeoleku, majanduse konkurentsivõime ja liidu kodanike heaolu seisukohalt võtmetähtsusega. Seetõttu tuleks kolmandatest riikidest pärit isikutel lubada omada kontrolli ülekandesüsteemi või ülekandesüsteemi halduri üle üksnes siis, kui nad täidavad ühenduses kohaldatavaid tegeliku eristamise nõudeid. Ilma et see piiraks ühenduse rahvusvaheliste kohustuste täitmist, leiab ühendus, et gaasi ülekandesüsteemide sektor on ühenduse jaoks väga oluline ning seepärast on vaja täiendavaid kaitsemeetmeid seoses energiavarustuse kindluse tagamisega ühendusele, et hoida ära ohtu ühenduse avalikule korrale ja julgeolekule ühenduses ning liidu kodanike heaolule. Energiavarustuse kindluse tagamine ühendusele nõuab eelkõige võrgu haldamise sõltumatuse hindamist, ühenduse ja üksikute liikmesriikide sõltuvuse hindamist kolmandatest riikidest pärit energiatarnest ning konkreetse kolmanda riigi sise- ja väliskaubanduse ning energiasektori investeeringute käsitlemist.

Seetõttu tuleks varustuskindlust hinnata vastavalt iga konkreetse juhtumi tegelikele asjaoludele ning samuti rahvusvahelisest õigusest, eelkõige ühenduse ja asjaomase kolmanda riigiga sõlmitud rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevatele õigustele ja kohustustele. Vajaduse korral julgustatakse komisjoni esitama ühenduse energiavarustuse kindlust puudutavaid soovitusi kolmandate riikidega läbirääkimiste pidamiseks asjaomaste kokkulepete üle või lisama vajalikud küsimused kõnealuste kolmandate riikidega peetavate muude läbirääkimiste päevakorda.

(21) Tuleks võtta täiendavad meetmed, et tagada läbipaistvad ja mittediskrimineerivad tariifid juurdepääsul transpordile. Tariifid peaksid olema võrdsetel alustel kohaldatavad kõigile kasutajatele. Kui gaasihoidla, torujuhtmete pakett või abiteenus on saadaval piisavalt tiheda konkurentsiga turul, võiks juurdepääs sellele olla rajatud läbipaistvale ja mittediskrimineerivale turupõhisele mehhanismile.

(22) On vaja tagada hoidlatevõrgu haldurite sõltumatus, et parandada kolmandate isikute juurdepääsu gaasihoidlatele, mis on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik, et tagada tarbijate varustamiseks tõhus võrgule juurdepääs. Seepärast on vajalik, et gaasihoidlaid haldaksid eraldi juriidilised isikud, kellel on gaasihoidlate haldamiseks, kasutamiseks ja arendamiseks vajalike varade suhtes tegelik otsustusõigus. Tuleb tagada ka kolmandatele isikutele pakutavate hoiustamismahtude suurem läbipaistvus, seades liikmesriikidele kohustuse kehtestada ja avalikustada mittediskrimineeriv ja selge raamistik, mis määrab kindlaks gaasihoidlatele kohaldatava asjakohase reguleeriva korra.

Tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse nõuded on eriti olulised strateegiliste andmete puhul või siis, kui gaasihoidlal on üksnes üks kasutaja.

(23) Mittediskrimineeriv juurdepääs jaotusvõrgule määrab edaspidi tarbijatele juurdepääsu jaemüügi tasandil. Kolmandate isikute juurdepääsu ja investeeringutega seotud diskrimineerimise ulatus on aga jaotusvõrgu tasandil vähem oluline kui ülekandesüsteemi tasandil, kus ülekoormus ja tootmishuvide mõju on üldiselt suurem kui jaotusvõrgu tasandil. Lisaks sellele muutus jaotussüsteemi haldurite juriidiline ja funktsionaalne eraldamine vastavalt direktiivile 2003/55/EÜ kohustuslikuks alles alates 1. juulist 2007 ja selle mõju maagaasi siseturule tuleb veel hinnata. Seega võivad olemasolevad õiguslikud ja funktsionaalsed eraldamiseeskirjad viia tegeliku eraldamiseni, kui need selgemalt määratleda, neid nõuetekohaselt rakendada ja nende üle ranget järelevalvet teostada. Et luua jaemüügi tasandil võrdsed tingimused, tuleks jaotussüsteemi haldurite tegevust jälgida, et takistada neid ära kasutamast nende vertikaalset integratsiooni seoses nende konkurentsiseisundiga turul, eelkõige väikeste kodu- ja mittekodutarbijate suhtes.

(24) Vältimaks väikeste jaotussüsteemi haldurite liigset rahalist ja halduskoormust, peaksid liikmesriigid vajalikel juhtudel suutma vabastada sellised ettevõtjad juriidilisest eraldumisnõudest.

(25) Direktiiviga 2003/55/EÜ kehtestati liikmesriikidele nõue asutada eripädevusega reguleerivad asutused. Kogemus näitab aga, et sageli takistab reguleerimise tõhusust reguleerivate asutuste sõltuvus valitsusest ning ebapiisavad volitused ja otsustusõigus. Seepärast kutsus Euroopa Ülemkogu oma 8. ja 9. märtsi 2007. aasta Brüsseli kohtumisel komisjoni üles välja töötama õigusaktide eelnõusid, milles sätestatakse energeetikasektori riiklike reguleerivate asutuste volituste edasine ühtlustamine ja nende sõltumatuse tugevdamine. Nimetatud riiklikel reguleerivatel asutustel peaks olema võimalik hõlmata nii elektri kui ka gaasi sektorit.

(26) Energeetikasektori reguleerivatel asutustel peaks olema võimalik teha otsuseid kõikides maagaasi siseturu nõuetekohase toimimisega seonduvates reguleerimisküsimustes ning nad peaksid olema muudest avalikest ja erahuvidest täiesti sõltumatud. See ei takista kohtulikku läbivaatamist ega parlamentaarse järelevalve teostamist liikmesriikide riigiõiguse kohaselt. Lisaks sellele ei takista reguleeriva asutuse eelarve heakskiitmine siseriiklike seadusandjate eelarveautonoomiat.

(27) Selleks et tagada tegelik turulepääs kõigile turul tegutsejatele, sealhulgas uutele tulijatele, on vaja mittediskrimineerivaid ja kulusid kajastavaid tasakaalustusmehhanisme. Selle saavutamiseks tuleks kehtestada tasakaalustusnõuetega seoses vajalikud läbipaistvad turupõhised gaasi tarnimise ja ostmise mehhanismid. Riiklikud reguleerivad asutused peaksid aktiivselt tagama, et tasakaalustavad tariifid oleksid mittediskrimineerivad ja kajastaksid kulusid. Samal ajal tuleks tagada sobivad stiimulid, et süsteemi ohustamata tasakaalustada gaasi sisse- ja väljavoolu.

(28) Riiklikud reguleerivad asutused peaksid saama määrata ja heaks kiita tariife või tariifide arvestamise aluseks olevat metoodikat kas ülekandesüsteemi halduri, jaotussüsteemi halduri(te) või maagaasi veeldusjaamade halduri ettepaneku alusel, või nende võrguhaldurite ja võrgu kasutajate kooskõlastatud ettepaneku alusel. Nende ülesannete täitmisel peaksid riiklikud reguleerivad asutused tagama, et ülekande ja jaotamise tariifid oleksid mittediskrimineerivad ja kajastaksid kulusid, ning võtma arvesse nõudluse juhtimise abil säästetud pikaajalisi vähetähtsaid võrgukulusid.

(29) Energeetikasektori reguleerivatel asutustel peaks olema õigus teha maagaasiettevõtjate suhtes siduvaid otsuseid ning määrata maagaasiettevõtjatele, kes oma kohustusi ei täida, tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi või taotleda pädevalt kohtult nimetatud ettevõtjatele selliste karistuste määramist. Energeetikasektori reguleerivatele asutustele peaks samuti konkurentsieeskirjade kohaldamisest olenemata andma õiguse teha otsuseid asjakohaste meetmete kohta, millega tõhustatakse maagaasi siseturu nõuetekohaseks toimimiseks vajalikku konkurentsi. Gaasituru vabastamisprogrammide loomine on üheks võimalikuks meetmeks, millega edendada tõhusat konkurentsi ja tagada turu nõuetekohane toimimine. Energeetikasektori reguleerivatele asutustele peaks samuti andma volitused aidata tagada avaliku teenuse kõrge tase vastavalt turu avamisele, et kaitsta kaitsetumaid tarbijaid ja saavutada tarbijakaitsemeetmete täielik tõhusus. Need sätted ei tohiks piirata komisjoni õigusi konkurentsieeskirjade kohaldamisel, sealhulgas ühenduse mõõtmega ühinemiste läbivaatamisel, ega siseturgu käsitlevate eeskirjade kohaldamisel, nagu näiteks kapitali vaba liikumine. Sõltumatu asutus, kellele riikliku reguleeriva asutuse otsusest mõjutatud osapool võib otsuse edasi kaevata, võiks olla kohus või muu kohtuliku läbivaatamise volitustega asutus.

(30) Tuleks tugevalt toetada investeeringuid uude olulisse infrastruktuuri, tagades samas maagaasi siseturu nõuetekohase toimimise. Et tugevdada nõuete täitmisest vabastatud infrastruktuuriprojektide positiivset mõju konkurentsile ja varustuskindlusele, tuleks kontrollida turu huvi projektide kavandamisetapil ning rakendada ülekoormuse juhtimise eeskirju. Kui infrastruktuur asub mitme liikmesriigi territooriumil, peaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr …/2009 ([1]) loodud energeetikasektori reguleerivate asutuste koostööamet („amet") menetlema viimase instantsina nõuete täitmisest vabastamise taotlust, et võtta paremini arvesse selle piiriülest mõju ja hõlbustada selle haldamist. Nende nõuete täitmisest vabastatud suurte infrastruktuuriprojektide ehitamise erandlikku riskiprofiili silmas pidades peaks olema võimalik tarne- ja tootmishuve omavatel ettevõtjatel nende projektide puhul lisaks ajutiselt kõrvale kalduda eraldamiseeskirjadest. Seda tuleb varustuskindlusega seotud põhjustel võimaldada eelkõige ühenduses asuvate uute torujuhtmete puhul, millega transporditakse gaasi kolmandatest riikidest ühendusse.

(31) Maagaasi siseturgu iseloomustab likviidsuse ja läbipaistvuse puudulikkus, mis omakorda takistab vahendite tõhusat jaotamist, riskide hajutamist ja turule sisenemist. Turu usaldusväärsust, selle likviidsust ja turuosaliste arvu on vaja suurendada ning seepärast tuleb tugevdada regulatiivset järelevalvet gaasivarustusega tegelevate ettevõtjate üle. Sellised nõuded ei tohiks piirata finantsturge käsitlevate kehtivate ühenduse õigusaktide kohaldamist, vaid peaksid olema nendega kooskõlas. Asjaomastel turgudel toimuvast parema ülevaate saamiseks on vajalik energeetikasektori ja finantsturgude reguleerivate asutuste koostöö.

(32) Enne kui komisjon võtab vastu suunised, milles määratletakse täpsemalt raamatupidamisnõuded, peaksid amet ja Euroopa väärtpaberituru reguleerijate komitee nõu pidama ja komisjoni selles osas nõustama. Samuti peaksid amet ja Euroopa väärtpaberituru reguleerijate komitee tegema koostööd seoses täpsema uurimise ja nõustamisega küsimuses, kas gaasitarnelepingute alusel ja maagaasi tuletisinstrumentidega tehtud tehingute suhtes tuleks kohaldada kauplemiseelseid ja/või -järgseid läbipaistvusnõudeid ning missugused peaksid need nõuded kohaldamise korral olema.

(33) Varustuskindluse huvides tuleks jälgida eri liikmesriikide pakkumise ja nõudluse tasakaalu ning selle põhjal tuleks koostada aruanne olukorra kohta ühenduse tasandil, võttes arvesse piirkondade gaasivõrkude vastastikuse

([1]) ELT L …

ühendamise võimsust. Nimetatud jälgimist tuleks teostada piisavalt vara, et oleks võimalik võtta asjakohaseid meetmeid, kui varustuskindlus on ohustatud. Võrgu juurde vajaliku infrastruktuuri ehitamine ja selle hooldamine, sealhulgas gaasivõrkude vastastikuse ühendamise võimsus, peaks aitama tagada stabiilse gaasivarustuse.

(34) Liikmesriigid peaksid tagama, et vajalikke kvaliteedinõudeid arvesse võttes oleks gaasivõrgule mittediskrimineeriv juurdepääs ka biogaasil, biomassist saadud gaasil ja teistel gaasiliikidel, tingimusel et see juurdepääs on jätkuvalt vastavuses tehniliste eeskirjade ja ohutusnõuetega. Need eeskirjad ja nõuded peaksid tagama, et nimetatud gaase saab tehniliselt ohutult sisestada maagaasivõrku ja transportida selle kaudu, ning et need käsitleks ka nimetatud gaaside keemilisi omadusi.

(35) Pikaajalised lepingud on jätkuvalt liikmesriikide gaasivarustuses olulisel kohal ning peaksid jääma gaasitarneettevõtjate ühe tarneviisina kasutusele, kui nad ei kahjusta käesoleva direktiivi eesmärke ning on kooskõlas asutamislepingu ja konkurentsieeskirjadega. Seepärast tuleb pikaajalisi lepinguid arvestada maagaasiettevõtjate tarne- ja transpordimahu planeerimisel.

(36) Ühenduse avalike teenuste osutamise kõrgete standardite säilitamiseks tuleks komisjoni korrapäraselt teavitada kõikidest meetmetest, mida liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi eesmärkide saavutamiseks. Komisjon peaks korrapäraselt avaldama aruande, milles analüüsitakse avalike teenuste eesmärkide saavutamiseks siseriiklikul tasandil võetud meetmeid ning võrreldakse nende tõhusust, et anda soovitusi siseriiklikul tasandil võetavate meetmete kohta saavutamaks avalike teenuste kõrgeid standardeid.

Liikmesriigid peaksid tagama, et tarbijate liitumisel gaasivõrguga teavitataks neid õigustest saada kindla kvaliteediga maagaasi mõistliku hinna eest. Liikmesriikides lõpptarbijate kaitseks võetavad meetmed võivad erineda vastavalt sellele, kas need on mõeldud kodutarbijatele või väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele.

(37) Käesoleva direktiivi põhinõue on arvestamine avalike teenuste osutamise nõuetega ning seetõttu on tähtis, et käesolevas direktiivis käsitletaks kõigis liikmesriikides järgitavaid ühiseid miinimumstandardeid, milles arvestatakse üldise kaitse, varustuskindluse, keskkonnakaitse ja samaväärse konkurentsitaseme eesmärke kõigis liikmesriikides. On oluline, et avalike teenustega seotud nõudeid saaks tõlgendada siseriiklikul tasandil, võttes arvesse siseriiklikke tingimusi ja järgides ühenduse õigusakte.

(38) Liikmesriikide sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse saavutamiseks võetavad meetmed võivad eelkõige sisaldada piisavate majanduslike stiimulite tagamist, mille puhul vajaduse korral kasutataks kõiki olemasolevaid siseriiklikke ja ühenduse vahendeid. Need vahendid võivad hõlmata vastutusmehhanisme, mis tagaksid vajaliku investeeringu.

(39) Kui liikmesriikide võetavad meetmed avalike teenuste osutamise kohustuse täitmiseks on asutamiselepingu artikli 87 lõike 1 kohaselt tõlgendatavad riigiabina, siis tuleb vastavalt asutamiselepingu artikli 88 lõikele 3 teavitada neist komisjoni.

(40) Avaliku teenusega seotud nõudeid ja neist tulenevaid ühiseid miinimumstandardeid on vaja veelgi tugevdada, et tagada kõikidele tarbijatele võimalus konkurentsist kasu saada. Tarbijate varustamise üheks võtmeteguriks on juurdepääs tarbimisandmetele ning tarbijatel peab olema juurdepääs oma andmetele, et nad saaksid kutsuda konkurente nende andmete alusel pakkumisi tegema. Tarbijatel peaks olema ka õigus saada nõuetekohast teavet oma energiatarbimise kohta. Korrapäraselt esitatavad andmed energiakulude kohta motiveerivad energiat kokku hoidma, kuna need annavad tarbijatele vahetut tagasisidet energiatõhususse tehtud investeeringute ja käitumismuudatuste mõju kohta.

(41) Et toetada varustuskindlust ja säilitada samal ajal liikmesriikidevahelist solidaarsust, eelkõige energiavarustuskriisi korral, on oluline sätestada piirkondliku koostöö raamistik, mis toimib solidaarsuse vaimus. Kui liikmesriigid nii otsustavad, võib kõnealune solidaarsuse vaimus koostöö tugineda eelkõige turupõhistele mehhanismidele.

(42) Maagaasi siseturu loomiseks peaksid liikmesriigid toetama oma riiklike turgude integratsiooni ning süsteemihaldurite vahelist ühenduse tasandi ja piirkondliku tasandi koostööd.

(43) Reguleerivad asutused peaksid teavitama turgu ka selleks, et komisjon saaks täita oma ülesannet jälgida ja kontrollida maagaasi siseturgu ning selle lühikese, keskmise ja pika aja arengut, sealhulgas selliseid aspekte nagu pakkumine ja nõudlus, edastamise ja jaotamise infrastruktuur, piiriülene kauplemine, investeeringud, hulgimüük ja tarbijahinnad, turu likviidsus, edusammud keskkonnakaitse ja tõhususe alal.

(44) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt hästitoimiva maagaasi siseturu loomist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning seetõttu on seda parem saavutada ühenduse tasandil, võib ühendus võtta meetmeid kooskõlas asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(45) Euroopa Parlamendi ja nõukogu … määruse (EÜ) nr …/2009 maagaasi ülekandevõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta ([1]) alusel võib komisjon vastu võtta suuniseid vajaliku ühtlustamistaseme saavutamiseks. Sellised suunised, mis on siduvad rakendusmeetmed, kujutavad endast ka käesoleva direktiivi teatavate sätete puhul kasulikku vahendit, kuna neid saab vajaduse korral kiiresti kohandada.

(46) Käesoleva direktiivi rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele nr 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused ([2]).

(47) Komisjonile tuleks eelkõige anda volitus vastu võtta vajalikud suunised, et tagada käesoleva direktiivi eesmärgi saavutamiseks vajalik minimaalne ühtlustamistase. Kuna need on üldmeetmed ja nende eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda uute vähemoluliste sätetega, tuleb need vastu võtta vastavalt otsuse 1999/468/EÜ artiklis 5a sätestatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

(48) Kooskõlas paremat õigusloomet käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe ([3]) punktiga 34 julgustatakse liikmesriike koostama nende endi jaoks ja ühenduse huvides vastavustabeleid, kus on võimalikult suures ulatuses välja toodud vastavus käesoleva direktiivi ja ülevõtmismeetmete vahel, ning tegema need üldsusele kättesaadavaks.

(49) Lähtuvalt direktiivi 2003/54/EÜ muudatuste kohaldamisalast on selguse ja otstarbekohasuse huvides soovitav asjaomased sätted uuesti sõnastada esitades nad ühtse tekstina uues direktiivis.

(50) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

Sisu, reguleerimisala ja mõisted

Artikkel 1

Sisu ja reguleerimisala

1. Käesolevas direktiivis kehtestatakse ühiseeskirjad maagaasi ülekande, jaotamise, tarnimise ja hoiustamise kohta. Selles sätestatakse eeskirjad, mis on seotud maagaasisektori korraldamise ja toimimisega, juurdepääsuga turule, maagaasi ülekande-, jaotus, tarne- ja hoiustamislubade väljastamise ning võrkude kasutamise nõuete ja korraga.

2. Käesolevas direktiivis kehtestatavad eeskirjad maagaasi, sealhulgas veeldatud maagaasi kohta kehtivad ka biogaasile, biomassist saadavale gaasile ja muud liiki gaasile sel määral, kui neid gaase saab tehniliselt ja ohutult sisestada maagaasivõrku ja selle kaudu transportida.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1) „maagaasiettevõtja" — füüsiline või juriidiline isik, kelle vähemalt üks ülesanne on maagaasi, sealhulgas veeldatud maagaasi tootmine, ülekande, jaotamine, tarnimine, ostmine või hoiustamine, ning kes vastutab nende ülesannetega seotud kaubanduslike, tehniliste ja/või hoolduskäsimuste eest, välja arvatud lõpptarbijaid;

2) „tootmisetapi torustik" — torujuhe või torustik, mida kasutatakse ja/või ehitatakse osana nafta või maagaasi tootmisest või mida kasutatakse maagaasi edastamiseks ühest või mitmest sellise tootmise paigast töötlusettevõttesse, terminali või lõplikku maabumisterminali;

3) „ülekanne" — maagaasi transportimine kõrgsurvetorustiku, välja arvatud tootmisetapi torustiku kaudu tarbijatele, kaasamata tarnimist;

4) „ülekandesüsteemi haldur" — füüsiline või juriidiline isik, kes täidab ülekande ülesannet ja vastutab ülekandesüsteemi kasutamise eest, tagades selle hoolduse ja vajadusel ülekandesüsteemi ehitamise teatud paikkonnas, ning vajadusel gaasivõrkude vastastikuse ühendamise teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust gaasi transportimise järele;

5) „jaotamine" — maagaasi transportimine kohalike või piirkondlike torustike kaudu tarbijatele, välja arvatud tarnimine;

6) „jaotussüsteemi haldur" — füüsiline või juriidiline isik, kes täidab jaotamise ülesannet ja vastutab jaotussüsteemi kasutamise eest, tagades selle hoolduse ja vajadusel jaotussüsteemi ehitamise teatud paikkonnas, ning vajadusel gaasivõrgu vastastikuse ühendamise teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust gaasi jaotamise järele;

7) „tarnimine" — maagaasi, sealhulgas veeldatud maagaasi müük, kaasa arvatud edasimüük tarbijale;

8) „tarneettevõtja" — füüsiline või juriidiline isik, kes täidab tarnimise ülesannet;

9) „gaasihoidla" — maagaasi hoidmiseks kasutatav rajatis, mis kuulub ja/või mida kasutab maagaasiettevõtja, kaasa arvatud selle veeldatud maagaasi hoidmiseks kasutatav osa, kuid välja arvatud selle tootmistegevuseks kasutatav osa ja välja arvatud ka eranditult ülekandesüsteemi halduri poolt nende ülesannete täitmisel kasutatav osa;

([1]) ELT L …
([2]) EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.
([3]) ELT C 321, 31.12.2003, lk 1.

10) „hoidlatevõrgu haldur" — füüsiline või juriidiline isik, kes täidab gaasi hoiustamise ülesannet ja vastutab gaasihoidla kasutamise eest;

11) „maagaasi veeldusjaam" — terminal, mida kasutatakse maagaasi veeldamiseks või veeldatud maagaasi impordiks, mahalaadimiseks ja taasgaasistamiseks, kaasa arvatud taasgaasistamiseks ja selle järel ülekandesüsteemi toimetamiseks vajalikud abiteenused ja ajutised hoidlad, kuid välja arvatud kõik hoidlatena kasutatavad veeldatud maagaasi terminalide osad;

12) „maagaasi veeldusjaamade haldur" — füüsiline või juriidiline isik, kes täidab maagaasi veeldamise või impordi, mahalaadimise ja taasgaasistamise ülesannet ning vastutab maagaasi veeldusjaama kasutamise eest;

13) „võrk" — ülekandevõrk, jaotusvõrk, maagaasi veeldusjaamad ja/või gaasihoidlad, mis kuuluvad ja/või mida kasutab maagaasiettevõtja, sealhulgas torujuhtmete pakett ja selle abiteenuste rajatised ning sidusettevõtjate rajatised, mida vajatakse juurdepääsuks ülekandele, jaotamisele ja veeldatud maagaasi käsitlemisele;

14) „abiteenused" — kõik teenused, mida on vaja juurdepääsuks ülekandevõrkudele, jaotusvõrkudele, maagaasi veeldusjaamadele ja/või gaasihoidlatele, kaasa arvatud koormuse tasakaalustus- ja segamisseadmed, kuid välja arvatud eranditult ülekandesüsteemi haldurite poolt nende ülesannete täitmisel kasutatavad rajatised;

15) „torujuhtmete pakett" — gaasi hoiustamine survestamise teel gaasi ülekande- ja jaotussüsteemides, välja arvatud ülekandesüsteemi haldurite ülesannete täitmisel kasutatavad rajatised;

16) „ühendatud võrk" — mitu omavahel ühendatud võrku;

17) „ühendustoru" — ülekandetoru, mis ületab kas maa või õhu kaudu liikmesriikide vahelist piiri ja mille ainus otstarve on ühendada nende liikmesriikide siseriiklikke ülekandevõrke;

18) „otsetoru" — ühendatud võrku täiendav maagaasitorujuhe;

19) „integreeritud maagaasiettevõtja" — vertikaalselt või horisontaalselt integreeritud ettevõtja;

20) „vertikaalselt integreeritud ettevõtja" — maagaasiettevõtja või maagaasiettevõtjate rühm, mille üle samal isikul või samadel isikutel on otsene või kaudne kontroll ja kus asjaomase ettevõtja või ettevõtjate rühma vähemalt üks ülesanne on maagaasi ülekanne, jaotamine, maagaasi veeldamine või hoiustamine ning teine ülesanne maagaasi tootmine või tarnimine;

21) „horisontaalselt integreeritud ettevõtja" — ettevõtja, kelle vähemalt üks ülesanne on maagaasi tootmine, ülekanne, jaotamine, tarnimine või hoiustamine, ja teatav ülesanne väljaspool maagaasisektorit;

22) „sidusettevõtjad" — sidusettevõtjad nõukogu 13. juuni 1983. aasta seitsmenda direktiivi 83/349/EMÜ (mis põhineb asutamislepingu artikli 44 lõike 2 punktil g (*) ja käsitleb konsolideeritud aastaaruandeid ([1])) artikli 41 tähenduses ja/või sidusettevõtjad selle direktiivi artikli 33 lõike 1 tähenduses ja/või samadele aktsionäridele kuuluvad ettevõtted;

23) „võrgukasutajad" — kõik füüsilised või juriidilised isikud, kes tarnivad maagaasi võrku või kellele võrgust maagaasi tarnitakse;

24) „tarbijad" — maagaasi hulgimüüjad või lõpptarbijad ja maagaasi ostvad maagaasiettevõtjad;

25) „kodutarbijad" — tarbijad, kes ostavad maagaasi oma majapidamise tarbeks;

26) „mitte-kodutarbijad" — tarbijad, kes ostavad maagaasi, et tarvitada seda väljaspool oma majapidamist;

27) „lõpptarbijad" — tarbijad, kes ostavad maagaasi oma tarbeks;

28) „vabatarbijad" — tarbijad, kes saavad vabalt osta gaasi oma valitud tarnijatelt artikli 36 tähenduses;

29) „hulgimüüjad" — füüsilised või juriidilised isikud, kes ostavad maagaasi selle edasimüügiks kas oma asukohavõrgust või väljastpoolt seda, välja arvatud ülekande- ja jaotussüsteemi haldurid;

30) „pikaajaline planeerimine" — maagaasiettevõtjate tarne- ja transpordimahu pikaajaline planeerimine, et rahuldada nõudlust maagaasi järele võrgus, mitmekesistada allikaid ja tagada tarned tarbijatele;

31) „tekkiv turg" — liikmesriik, kus esimese pikaajalise maagaasi tarnelepingu esimene kaubanduslik tarne tehti maksimaalselt kümme aastat tagasi;

32) „turvalisus" — nii varustuskindlus kui ka tehniline töökindlus;

33) „uus infrastruktuur" — infrastruktuur, mille ehitamine ei ole käesoleva direktiivi jõustumise ajaks lõpetatud;

34) „gaasitarneleping" — maagaasiga varustamist käsitlev leping, kuid mitte maagaasi tuletisinstrument;

35) „maagaasi tuletisinstrument" — finantsinstrumentide turge käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/39/EÜ ([2]) I lisa C jao punktides 5, 6 või 7 nimetatud finantsinstrument, mis on seotud maagaasiga;

36) „kontroll" — õigused, lepingud või muud vahendid, mis kas eraldi või ühiselt ning vastavaid asjaolusid või õigusnorme arvestades annavad võimaluse ettevõtjat otsustavalt mõjutada, eelkõige tulenevalt:

   a) omandiõigusest või õigusest osaliselt või täielikult kasutada ettevõtja vara;

(*) Direktiivi 83/349/EMÜ pealkirja on kohandatud, et võtta arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite numeratsiooni muutumist vastavalt Amsterdami lepingu artiklile 12; algselt viidati artikli 54 lõike 3 punktile g.

([1]) EÜT L 193, 18.7.1983, lk 1.

([2]) ELT L 145, 30.4.2004, lk 1.

b) õigustest või lepingutest, mis võimaldavad otsustavalt mõjutada ettevõtja organite koosseisu, hääletamist või otsuseid.

II PEATÜKK

Sektori korralduse üldeeskirjad

Artikkel 3

Avalike teenuste osutamise kohustus ja tarbijakaitse

1. Liikmesriigid tagavad oma institutsioonilise korra alusel ja võttes asjakohaselt arvesse subsidiaarsuse põhimõtet, kuid ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, et maagaasiettevõtjad tegutseksid käesoleva direktiivi põhimõtteid järgides konkurentsivõimelise, turvalise ja looduskeskkonda säästva maagaasituru loomise nimel ning et ettevõtjate vahel ei tehtaks vahet seoses nende õiguste ja kohustustega.

2. Liikmesriigid võivad asutamislepingu asjakohaseid sätteid, eelkõige artiklit 86 täielikult arvesse võttes ja üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada maagaasisektori ettevõtjatele avalike teenuste osutamise kohustused, mis on seotud turvalisusega, sealhulgas varustuskindlusega, tarnete korrapärasuse, kvaliteedi ja hinnaga ning keskkonnakaitsega, sealhulgas energiatõhususe ja kliimakaitsega. Need kohustused peavad olema selgelt määratletud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad ning tagama ühenduse maagaasiettevõtjatele võrdse juurepääsu liikmesriikide tarbijatele. Seoses käesolevas lõikes nimetatud varustuskindluse, energiatõhusust edendava nõudluse juhtimise ja keskkonnakaitse eesmärkide täitmisega võivad liikmesriigid rakendada pikaajalist planeerimist, võttes arvesse kolmandate isikute võimalusi võrgule juurde pääseda.

3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kaitsta lõpptarbijaid ja tagada tarbijakaitse kõrge tase, ning tagavad eelkõige kaitsetumate tarbijate piisava kaitse, sealhulgas kohased meetmed võrgust väljajäämise vältimiseks. Sellega seoses võivad nad võtta asjakohaseid meetmeid, et kaitsta gaasivõrguga ühendatud ääremaade tarbijaid. Liikmesriigid võivad gaasivõrguga ühendatud tarbijatele määrata viimasena vastutava taseme tarnija. Neil tuleb tagada tarbijakaitse kõrge tase, eriti seoses lepingute üldtingimuste läbipaistvuse, üldise teabe ning vaidluste lahendamise mehhanismidega. Liikmesriigid tagavad vabatarbijatele tarnija vahetamiseks tõhusad võimalused. Vähemalt kodutarbijatega seotult peaksid need meetmed sisaldama I lisas sätestatud meetmeid.

4. Liikmesriigid rakendavad sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse ja keskkonnakaitse eesmärkide saavutamiseks vajalikke meetmeid, mis võivad hõlmata kliimamuutustega võitlemise vahendeid ja varustuskindlust. Need meetmed võivad eelkõige ja vajadusel kõiki olemasolevaid siseriiklikke ja ühenduse vahendeid kasutades anda majanduslikke stiimuleid vajaliku võrgu-infrastruktuuri, sealhulgas gaasivõrkude vastastikuse ühendamise võimsus, hooldamiseks ja ehitamiseks.

5. Liikmesriigid võivad otsustada, et gaasi jaotamise suhtes ei kohaldata artikli 4 sätteid, kui see takistaks juriidiliselt või faktiliselt maagaasiettevõtjatele pandud üldist majandushuvi esindavate kohustuste täitmist, tingimusel et see otsus ei mõjuta kaubanduse arengut sellisel määral, mis oleks vastuolus ühenduse huvidega. Kooskõlas käesoleva direktiiviga ja asutamislepingu artikliga 86 hõlmavad ühenduse huvid muu hulgas ka konkurentsi vabatarbijate leidmiseks.

6. Käesoleva direktiivi jõustumisel teavitavad liikmesriigid komisjoni kõigist avalike teenuste osutamise kohustuste täitmisega seoses võetud meetmetest, sealhulgas tarbija- ja keskkonnakaitse meetmed, ning nende võimalikust mõjust siseriiklikule ja rahvusvahelisele konkurentsile, olenemata sellest, kas need meetmed nõuavad või ei nõua erandi tegemist käesolevast direktiivist. Seejärel teavitatakse komisjoni iga kahe aasta tagant kõigist nende meetmete muutustest, olenemata sellest, kas nad nõuavad või ei nõua erandi tegemist käesolevast direktiivist.

Artikkel 4

Lubade väljastamise kord

1. Kui maagaasirajatiste ehitamiseks ja kasutamiseks on vaja luba (näiteks tegevusluba, luba, kontsessioon, nõusolek või heakskiit), annavad liikmesriigid või nende määratud pädevad asutused vastavalt lõigetele 2–4 loa selliste rajatiste, torustike ja nende juurde kuuluvate seadmete ehitamiseks ja/või kasutamiseks oma territooriumil. Liikmesriigid või nende määratud pädevad asutused võivad samadel alustel anda loa maagaasi tarnijatele ja hulgimüüjatele.

2. Kui liikmesriikides kehtib lubade andmise kord, tuleb neil sätestada objektiivsed ja mittediskrimineerivad nõuded, mida peavad täitma maagaasirajatiste ehitamiseks ja/või kasutamiseks või maagaasi tarnimiseks luba taotlevad ettevõtjad. Lubade andmise mittediskrimineerivad nõuded ja kord avalikustatakse.

3. Liikmesriigid tagavad, et loa andmisest keeldutakse objektiivsetel ja mittediskrimineerivatel põhjustel, millest taotlejale teatatakse. Keeldumise põhjustest teatatakse ka komisjonile. Liikmesriigid kehtestavad korra, mille alusel taotleja saab keeldumise peale edasi kaevata.

4. Ilma et see piiraks artikli 37 kohaldamist, võivad liikmesriigid selliste piirkondade arendamiseks, kuhu on alles hakatud maagaasi tarnima, ja võrgu üldise toimimise tõhustamiseks keelduda uute lubade andmisest jaotustorustike ehitamiseks ja kasutamiseks teatavas piirkonnas, kui selliseid torustikke on sinna juba ehitatud või hakatakse ehitama ja kui olemasolevat või kavandatud mahtu ei ole veel täiel määral kasutusele võetud.

Artikkel 5

Varustuskindluse järelevalve

Liikmesriigid tagavad järelevalve varustuskindluse küsimuste üle. Kui liikmesriigid peavad seda vajalikuks, võivad nad selle ülesande delegeerida artikli 44 lõikes 1 osutatud reguleerivatele asutustele. Järelevalve peab eelkõige hõlmama pakkumise/nõudmise tasakaalu siseriiklikul turul, eeldatava tulevikunõudluse ja olemasolevad tarned, tulevikuks ettenähtavad planeeritavad või ehitatavad lisavõimsused ning võrkude kvaliteedi ja hooldustaseme, kuid ka tippnõudluse rahuldamise meetmed ja tegevuskava ühe või mitme tarnija väljalangemise korral. Pädevad asutused avaldavad igal aastal 31. juuliks aruande, milles käsitletakse nende küsimuste üle teostatava järelevalve tulemusi ja samuti võetud või kavandatavaid meetmeid nendega tegelemiseks, ning edastavad selle aruande seejärel komisjonile.

Artikkel 6

Piirkondlik solidaarsus

1. Maagaasi siseturul varustuskindluse tagamiseks teevad liikmesriigid koostööd, et edendada piirkondlikku ja kahepoolset solidaarsust.

2. Selline koostöö hõlmab olukordi, mis lühiajaliselt tulenevad või võivad tuleneda liikmesriigi tõsisest varustushäirest. See sisaldab järgmist:

a) nõukogu 26. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/67/EÜ, mis käsitleb maagaasitarnete kindluse tagamise meetmeid ([1]), artiklis 8 osutatud riiklike eriolukorra meetmete kooskõlastamine;

b) vastastikuste elektri- ja maagaasiühenduste määratlemine ja vajaduse korral väljaarendamine või ajakohastamine ja

c) vastastikuse abi andmise tingimused ja praktiline kord.

3. Komisjoni teavitatakse sellest koostööst.

4. Komisjon võib piirkondliku solidaarsuse vaimus koostöö kohta vastu võtta suunised. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 50 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Artikkel 7

Piirkondliku koostöö edendamine

1. Liikmesriigid teevad omavahel koostööd, et integreerida oma siseriiklikud turud vähemalt piirkondlikul tasandil. Eelkõige edendavad liikmesriigid ülekandesüsteemi haldurite piirkondliku tasandi koostööd ning tugevdavad oma õigusliku ja reguleeriva raamistiku järjepidevust. Sellise piirkondliku koostööga hõlmatud geograafilised piirkonnad sisaldavad koostööd geograafilistes piirkondades, mis on määratud kindlaks vastavalt määruse (EÜ) nr …/2009 artikli 12 lõikele 3. Selline koostöö võib hõlmata teisi geograafilisi piirkondi.

([1]) ELT L 127, 29.4.2004, lk 92.

2. Liikmesriigid tagavad käesoleva direktiivi rakendamisega, et ülekandesüsteemi halduritel on võimsuse jaotamiseks ja võrgu turvalisuse kontrollimiseks piirkondlikul tasandil üks või mitu integreeritud süsteemi, mis hõlmavad kahte või rohkemat liikmesriiki.

3. Kui vertikaalselt integreeritud ülekandesüsteemi haldurid osalevad sellise koostöö rakendamiseks loodud ühisettevõttes, siis kehtestab ja rakendab nimetatud ühisettevõte nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva ja konkurentsivastase käitumise vältimiseks. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused diskrimineeriva ja konkurentsivastase käitumise vältimise eesmärgi saavutamiseks. Programm esitatakse heakskiitmiseks ametile. Programmi nõuetele vastavust jälgivad sõltumatult vertikaalselt integreeritud ülekandesüsteemi halduri järelevalveametnikud.

Artikkel 8

Tehnilised eeskirjad

Liikmesriigid tagavad, et määratletakse tehnilised ohutusnõuded ning koostatakse ja tehakse üldkättesaadavaks tehnilised eeskirjad, mis kehtestavad maagaasi veeldusjaamade, gaasihoidlate ning muude ülekande- ja jaotussüsteemidega ühendamise projekteerimise ja kasutamise tehnilised miinimumnõuded. Need tehnilised eeskirjad peavad tagama võrkude koostalitlusvõime ning olema objektiivsed ja mittediskrimineerivad. Eeskirjadest teatatakse komisjonile vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiivi 98/34/EÜ (millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest teatamise kord) ([2]) artiklile 8.

III PEATÜKK

Ülekanne, hoiustamine ja veeldatud maagaas

Artikkel 9

Ülekandesüsteemide ja ülekandesüsteemi haldurite eraldamine

1. Liikmesriigid tagavad, et alates … (*):

a) tegutsevad kõik ülekandesüsteemi omavad ettevõtjad ülekandesüsteemi halduritena;

b) sama isik või samad isikud ei või:

i) otseselt ega kaudselt kontrollida tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat ning otseselt ega kaudset kontrollida ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi, või teostada nende üle mis tahes õigusi, või

([2]) EÜT L 204, 21.7.1998, lk 37.

(*) Käesoleva direktiivi ülevõtmise kuupäev pluss üks aasta, s.t 30 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumiskuupäeva.

ii) otseselt ega kaudselt kontrollida ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi ning otseselt või kaudset kontrollida tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat, või teostada selle üle mis tahes õigusi;

c) ei tohi samal isikul või samadel isikutel olla samaaegselt õigust määrata tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja kui ka ülekandesüsteemi halduri või ülekandesüsteemi nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liikmeid ega otseselt ega kaudselt kontrollida tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat või teostada selle üle mis tahes õigusi, ja

d) ei ole samal isikul õigust olla nii tootmis- või tarneülesandeid täitva ettevõtja kui ka ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liige.

2. Lõike 1 punktides b ja c osutatud õigused on eelkõige järgmised:

a) hääleõigus või

b) õigus nimetada ametisse nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liikmeid.

3. Lõike 1 punkti b kohaldamisel hõlmab väljend „tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitev ettevõtja" väljendit „tootmis- või tarneülesandeid täitev ettevõtja" Euroopa Parlamendi ja nõukogu … direktiivi 2009/…/EÜ (mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju) ([1]) tähenduses ning terminid „ülekandesüsteemi haldur" ja „ülekandesüsteem" hõlmavad termineid „edastusvõrgu haldur" ja „edastusvõrk" direktiivi 2009/…/EÜ tähenduses.

4. Liikmesriikidel on lubatud teha lõike 1 punktidest b ja c erandeid kuni … (*), tingimusel, et ülekandesüsteemi haldurid ei moodusta osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast.

5. Käesoleva artikli lõike 1 punktis a sätestatud kohustus loetakse täidetuks, kui kaks või rohkem ülekandesüsteemi omavat ettevõtjat on loonud ühisettevõtte, mis tegutseb asjaomaste ülekandesüsteemide haldurina kahes või rohkemas liikmesriigis. Mitte ükski teine ettevõtja ei tohi ühisettevõttesse kuuluda, välja arvatud juhul, kui ettevõtja on artikli 15 alusel heaks kiidetud sõltumatu süsteemihaldurina või sõltumatu ülekandesüsteemi haldurina peatüki IV tähenduses.

6. Käesoleva artikli rakendamisel, juhul kui lõike 1 punktis b, c ja d osutatud isik on liikmesriik või avalik-õiguslik asutus, ei tohi kaks erinevat avalik-õiguslikku asutust, kes teostavad kontrolli ühelt poolt ülekandesüsteemi halduri või ülekandesüsteemi üle ja teiselt poolt tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja üle, olla sama isik või samad isikud.

7. Liikmesriigid tagavad, et vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaks olnud ülekandesüsteemi halduri käsutuses olevat artiklis 16 osutatud tundlikku äriteavet ei edastata tootmis- ja tarneülesandeid täitvatele ettevõtjatele ning sellise ülekandesüsteemi halduri töötajaid ei viida üle tootmis- ja tarneülesandeid täitvasse ettevõttesse.

8. Kui … (**) kuulub ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võivad liikmesriigid otsustada lõiget 1 mitte kohaldada.

Sellisel juhul asjaomane liikmesriik kas

a) määrab sõltumatu süsteemihalduri vastavalt artiklile 14 või

b) järgib IV peatüki sätteid.

9. Kui … (**) kuulub ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale ning kui on olemas kord, mis tagab ülekandesüsteemi halduritele suurema sõltumatuse kui IV peatüki sätted, võivad liikmesriigid otsustada lõiget 1 mitte kohaldada.

10. Enne ettevõtja heakskiitmist ja ülekandesüsteemi halduriks määramist lõike 9 kohaselt, peab ta olema sertifitseeritud käesoleva direktiivi artikli 10 lõigetes 4, 5 ja 6 ning määruse (EÜ) nr …/2009 artiklis 3 sätestatud korras, mille kohaselt komisjon kontrollib, et olemasolev kord tagab ülekandesüsteemi haldurile selgelt suurema sõltumatuse kui IV peatüki sätted.

11. Igal juhul ei takistata vertikaalselt integreeritud ettevõtjaid, kes omavad ülekandesüsteemi, võtmast lõikes 1 sätestatud nõuete täitmiseks vajalikke meetmeid.

12. Tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvatel ettevõtjatel ei tohi mingil juhul olla võimalik otseselt või kaudselt kontrollida eraldatud ülekandesüsteemi haldureid või teostada nende üle mis tahes kontrolli lõiget 1 kohaldavates liikmesriikides.

Artikkel 10

Ülekandesüsteemi haldurite määramine ja sertifitseerimine

1. Enne ettevõtja heakskiitmist ja ülekandesüsteemi halduriks määramist peab ta olema sertifitseeritud käesoleva artikli lõigetes 4, 5 ja 6 ning määruse (EÜ) nr …/2009 artiklis 3 sätestatud korras.

2. Liikmesriigid tunnistavad ja määravad ülekandesüsteemi halduriks ettevõtjad, kes omavad ülekandesüsteeme ja kelle riiklik reguleeriv asutus on kooskõlas sertifitseerimismenetlusega artiklis 9 sätestatud nõuetele vastavana sertifitseerinud. Ülekandesüsteemi haldurite määramine tehakse teatavaks komisjonile ning avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

([1]) ELT L …

(*) Käesoleva direktiivi ülevõtmise kuupäev pluss kaks aastat, s.t 42 kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

(**) Käesoleva direktiivi jõustumise kuupäev.

3. Ülekandesüsteemi haldurid teavitavad reguleerivat asutust igast kavandatavast tehingust, mille puhul võib tekkida vajadus üle vaadata selle ettevõtja vastavus artiklis 9 sätestatud nõuetele.

4. Reguleerivad asutused jälgivad pidevalt ülekandesüsteemi haldurite vastavust artiklis 9 sätestatud nõuetele. Nad algatavad sellise vastavuse tagamiseks sertifitseerimismenetluse:

a) ülekandesüsteemi halduri poolt lõike 3 kohaselt esitatud teatise alusel;

b) omal algatusel, kui neile on teada, et õigustega seotud kavandatud muudatus või mõju ülekandesüsteemi omanikule või ülekandesüsteemi halduritele võib kaasa tuua artikli 9 rikkumise, või kui tal on alust uskuda, et selline rikkumine on toimunud, või

c) komisjoni põhjendatud taotluse alusel.

5. Reguleerivad asutused võtavad vastu otsuse ülekandesüsteemi halduri sertifitseerimise kohta nelja kuu jooksul pärast seda, kui ülekandesüsteemi haldur on teda teavitanud või komisjon taotluse esitanud. Selle ajavahemiku lõppedes loetakse sertifitseerimine tehtuks. Reguleeriva asutuse otsene või kaudne otsus jõustub alles pärast lõikes 6 sätestatud menetluse lõpetamist.

6. Reguleeriv asutus edastab selgesõnalise või vaikiva otsuse ülekandesüsteemi halduri sertifitseerimise kohta koos nimetatud otsusega seotud asjakohase teabega viivitamata komisjonile. Komisjon tegutseb määruse (EÜ) nr …/2009 artiklis 3 sätestatud korras.

7. Reguleerivad asutused ja komisjon võivad taotleda ülekandesüsteemi halduritelt ja tootmis- või tarneülesandeid täitvatelt ettevõtjatelt mis tahes teavet, mis on vajalik nende käesolevas artiklis sätestatud ülesannete täitmiseks.

8. Reguleerivad asutused ja komisjon tagavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Artikkel 11

Sertifitseerimine seoses kolmandate riikidega

1. Kui kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolt kontrollitav ülekandesüsteemi omanik või ülekandesüsteemi haldur taotleb sertifitseerimist, teavitab reguleeriv asutus sellest komisjoni.

Reguleeriv asutus teavitab samuti viivitamatult komisjoni mis tahes asjaoludest, mis võivad tuua kaasa selle, et kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isik või isikud omandaksid kontrolli ülekandesüsteemi või ülekandesüsteemi halduri üle.

2. Ülekandesüsteemi haldurid teavitavad reguleerivat asutust mis tahes asjaoludest, mis võivad tuua kaasa selle, et kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isik või isikud omandaksid kontrolli ülekandesüsteemi või ülekandesüsteemi halduri üle.

3. Reguleeriv asutus võtab ülekandesüsteemi halduri sertifitseerimise otsuse eelnõu vastu nelja kuu jooksul alates ülekandesüsteemi halduri teatise kuupäevast. Reguleeriv asutus keeldub sertifitseerimisest, kui ei ole tõendatud:

a) et asjaomane isik täidab artiklis 9 sätestatud nõudeid ning

b) reguleerivale asutusele või muule liikmesriigi määratud pädevale asutusele, et sertifitseerimise võimaldamine ei sea ohtu liikmesriigi ja ühenduse energiavarustuse kindlust. Kõnealuse küsimuse kaalumisel võtab reguleeriv asutus või muu määratud pädev asutus arvesse:

   i) neid õigusi ja kohustusi, mis ühendusel on kõnealuste kolmandate riikide suhtes ja mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas ühe või rohkema kolmanda riigiga sõlmitud kokkuleppest, mille osaline on ühendus ning mis puudutab energiavarustuse kindluse küsimust;

   ii) neid õigusi ja kohustusi, mis liikmesriigil on kõnealuste kolmandate riikide suhtes ja mis tulenevad kõnealuste kolmandate riikidega sõlmitud kokkulepetest, niivõrd kui need on kooskõlas ühenduse õigusega, ning

   iii) muid konkreetse juhtumi või asjaomase kolmanda riigiga seotud fakte ja asjaolusid.

4. Reguleeriv asutus teavitab otsusest viivitamata komisjoni, lisades kogu otsusega seotud asjakohase teabe.

5. Liikmesriigid näevad ette, et reguleeriv asutus ja/või lõike 3 punktis b osutatud määratud pädev asutus esitab enne reguleeriva asutuse poolt sertifitseerimisotsuse vastuvõtmist taotluse komisjoni arvamuse saamiseks seoses järgnevaga, kas:

a) asjaomane isik täidab artiklis 9 sätestatud nõudeid ning

b) sertifitseerimise võimaldamine ei sea ohtu ühenduse energiavarustuse kindlust.

6. Komisjon vaatab lõikes 5 osutatud taotluse läbi kohe pärast selle kättesaamist. Komisjon esitab oma arvamuse kahe kuu jooksul taotluse kättesaamisest riiklikule reguleerivale asutusele või määratud pädevale asutusele, kui taotluse esitas kõnealune asutus.

Arvamuse koostamisel võib komisjon taotleda ameti, asjaomase liikmesriigi ja huvitatud poolte seisukohti. Juhul kui komisjon teeb sellise taotluse, pikendatakse kahekuulist ajavahemikku veel kahe kuu võrra.

Kui komisjon ei ole esimeses ja teises lõigus nimetatud tähtaja jooksul arvamust esitanud, siis loetakse, et komisjon ei esita reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväiteid.

7. Selle hindamisel, kas kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolne kontroll seab ohtu ühenduse energiavarustuse kindluse, võtab komisjon arvesse:

a) konkreetseid asjaolusid ja asjaomast kolmandat riiki või kolmandaid riike ning

b) kõnealuse kolmanda riigiga või kõnealuste kolmandate riikidega seotud ühenduse õigusi ja kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas ühe või rohkema kolmanda riigiga sõlmitud kokkuleppest, mille osaline on ühendus ning mis puudutab varustuskindluse küsimust.

8. Riiklik reguleeriv asutus võtab kahe kuu jooksul pärast lõikes 6 osutatud ajavahemiku lõppu vastu oma lõpliku otsuse sertifitseerimise kohta. Riiklik reguleeriv asutus arvestab oma lõpliku otsuse vastuvõtmisel võimalikult suurel määral komisjoni arvamusega. Igal juhul jääb liikmesriikidele õigus sertifitseerimisest keelduda, kui sertifitseerimise võimaldamine seab ohtu liikmesriigi energiavarustuse kindluse. Kui liikmesriik on määranud muu pädeva asutuse teostama hindamist lõike 3 punkti b kohaselt, võib ta taotleda, et riiklik reguleeriv asutus võtaks oma lõpliku otsuse vastu vastavalt kõnealuse pädeva asutuse hinnangule. Reguleeriva asutuse lõplik otsus ja komisjoni arvamus avaldatakse koos.

9. Käesolev artikkel ei mõjuta kuidagi liikmesriikide õigust teostada siseriiklikke seaduslikke kontrolle, et kaitsta avaliku julgeoleku õigustatud huve, vastavalt ühenduse õigusele.

10. Komisjon võib võtta vastu suunised, milles sätestatakse käesoleva artikli rakendamise korra üksikasjad. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 50 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

11. Käesolevat artiklit, v.a lõike 3 punkti a, kohaldatakse ka nende liikmesriikide suhtes, kellele kohaldatakse erandit vastavalt artiklile 48.

Artikkel 12

Hoidlahaldurite ja maagaasi veeldusjaama haldurite määramine

Liikmesriigid määravad või nõuavad, et maagaasiettevõtjad, kellele kuuluvad gaasihoidlad või maagaasi veeldusjaamad, määraksid kas ühe või mitu süsteemihaldurit ajavahemikuks, mille liikmesriigid kehtestavad olenevalt tõhusust ja majandusliku tasakaalu näitajatest.

Artikkel 13

Ülekandesüsteemi, hoidlatevõrgu ja/või maagaasi veeldusjaamade haldurite ülesanded

1. Iga ülekandesüsteemi, hoidlatevõrgu ja/või maagaasi veeldusjaamade haldur peab:

a) kasutama, hooldama ja arendama majandustingimustele vastavalt turvalist, töökindlat ja tõhusat ülekande- ja/või hoidlatevõrku ja/või maagaasi veeldusjaamu, võttes nõuetekohaselt arvesse keskkonnakaitset;

b) hoiduma vahetegemisest võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel ja eriti sidusettevõtjate eelistamist;

c) andma kõigile teistele ülekandesüsteemi halduritele, hoidlatevõrgu halduritele, maagaasi veeldusjaamade halduritele ja/või jaotussüsteemi halduritele küllaldast teavet, et tagada maagaasi transport ja hoiustamine kooskõlas ühendatud võrkude turvalise ja tõhusa kasutamisega, ja

d) andma võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurepääsuks vajalikku teavet.

2. Ülekandesüsteemi haldurite vastuvõetavad gaasiülekandesüsteemi tasakaalustamise eeskirjad peavad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning sisaldama eeskirju, mis maksustavad nende võrkude kasutajaid energia tasakaalustamata tarvitamise eest. Ülekandesüsteemi haldurite teenuste osutamise tingimused, sealhulgas eeskirjad ja tariifid, kehtestatakse artikli 40 lõike 6 kohase metoodika alusel mittediskrimineerival ja kulusid kajastaval viisil, ning need avaldatakse.

3. Liikmesriigid võivad nõuda ülekandesüsteemi halduritelt ülekandesüsteemi hooldamise ja arendamise, sealhulgas gaasivõrkude vastastikuse ühendamise võimsuse miinimumnõuete järgimist.

4. Ülekandesüsteemi haldurid muretsevad oma ülesannete täitmiseks vajalikku energiat läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise korra alusel.

Artikkel 14

Sõltumatud süsteemihaldurid

1. Kui ülekandesüsteem kuulub … (*) vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võivad liikmesriigid otsustada artikli 9 lõiget 1 mitte kohaldada ja määrata ülekandesüsteemi omaniku ettepaneku alusel sõltumatu süsteemihalduri. Komisjon peab kõnealuse määramise heaks kiitma.

2. Liikmesriik võib sõltumatu süsteemihalduri heaks kiita ja määrata ainult järgmistel juhtudel:

a) haldurikandidaat on tõendanud, et ta vastab artikli 9 lõike 1 punktides b, c ja d sätestatud nõuetele;

b) haldurikandidaat on tõendanud, et tema käsutuses on artiklis 13 sätestatud ülesannete täitmiseks piisavad rahalised, tehnilised, füüsilised ja inimressursid;

c) haldurikandidaat kohustub järgima kümneaastast võrgu arengukava, mille üle teostab järelevalvet reguleeriv asutus;

(*) Käesoleva direktiivi jõustumise kuupäev.

d) ülekandesüsteemi omanik on tõendanud, et ta suudab täita käesoleva artikli lõikes 5 sätestatud kohustused. Selleks esitab ta kõik kandideeriva ettevõtja ning teiste asjaomaste isikutega sõlmitavate kokkulepete projektid;

e) haldurikandidaat on tõendanud, et ta suudab täita määrusest (EÜ) nr …/2009 tulenevaid kohustusi, sealhulgas kohustusi seoses ülekandesüsteemi haldurite koostööga Euroopas ja piirkondlikul tasandil.

3. Liikmesriigid kiidavad heaks ja määravad sõltumatuteks süsteemihalduriteks ettevõtjad, kelle reguleeriv asutus on sertifitseerinud artiklis 11 ja artikli 14 lõikes 2 sätestatud nõuetele vastavana. Kohaldatakse kas käesoleva direktiivi artiklis 10 ja määruse (EÜ) nr …/2009 artiklis 3 sätestatud sertifitseerimismenetlust või käesoleva direktiivi artiklis 11 sätestatud sertifitseerimismenetlust.

4. Iga sõltumatu süsteemihaldur vastutab kolmandatele isikutele võrgule juurdepääsu võimaldamise ja haldamise eest, sealhulgas juurdepääsutasude ja ülekoormustasude kogumise eest, ülekandesüsteemi haldamise, hooldamise ja arendamise eest, samuti selle eest, et investeerimiskavade abil tagatakse võrgu pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust. Sõltumatu süsteemihaldur vastutab ülekandesüsteemi arendamisel uue infrastruktuuri kavandamise (sh vastavate lubade väljastamise korra väljatöötamise), väljaehitamise ja kasutuselevõtmise eest. Selleks tegutseb sõltumatu süsteemihaldur käesoleva peatüki kohaselt ülekandesüsteemi haldurina. Ülekandesüsteemi omanik ei vastuta kolmandatele isikutele juurdepääsu võimaldamise ja haldamise ega investeeringute kavandamise eest.

5. Kui sõltumatu süsteemihaldur on määratud, peab ülekandesüsteemi omanik täitma järgmisi ülesandeid:

a) pakkuma sõltumatule süsteemihaldurile tema ülesannete täitmiseks vajalikku koostööd ja tuge, sealhulgas eelkõige kogu vajalikku teavet;

b) rahastama investeeringuid, mille tegemise on otsustanud sõltumatu süsteemihaldur ja heaks kiitnud reguleeriv asutus, või andma nõusoleku nende rahastamiseks mõne huvitatud isiku poolt, kelleks võib olla ka sõltumatu süsteemihaldur. Asjakohase rahastamiskorra peab heaks kiitma reguleeriv asutus. Enne sellist heakskiitmist konsulteerib reguleeriv asutus ülekandesüsteemi omanikuga ja teiste huvitatud isikutega;

c) tagab katte kohustustele, mis on seotud võrgu varadega, välja arvatud sellele osale kohustustest, mis on seotud sõltumatu süsteemihalduri ülesannetega, ja

d) tagama, et lihtsustatakse võrgu laiendamise rahastamist, v.a need investeeringud, mille puhul ta on vastavalt punktile b andnud nõusoleku rahastamise kohta huvitatud isiku, sealhulgas sõltumatu süsteemihalduri poolt.

6. Asjakohase liikmesriigi konkurentsiasutusele antakse tihedas koostöös reguleeriva asutusega kõik vajalikud volitused, et ta saaks tõhusalt jälgida lõikes 5 sätestatud kohustuste täitmist ülekandesüsteemi omaniku poolt.

Artikkel 15

Ülekandesüsteemi omaniku ja hoidlatevõrgu halduri eraldamine

1. Kui sõltumatu süsteemihaldur on määratud, peavad ülekandesüsteemi omanikud ja hoidlatevõrgu haldurid, kes moodustavad osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjatest, olema vähemalt juriidiliselt staatuselt, organisatsiooniliselt ja otsuste tegemises sõltumatud muust ülekande, jaotamise ja hoiustamisega mitteseotud tegevustest.

Käesolevat artiklit kohaldatakse üksnes gaasihoidlatele, mis on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalikud, et tagada tarbijate varustamiseks tõhus võrgule juurdepääs vastavalt artiklile 32.

2. Et tagada ülekandesüsteemi omaniku ja hoidlatevõrgu halduri lõikes 1 osutatud sõltumatus, peavad täidetud olema järgmised miinimumnõuded:

a) ülekandesüsteemi omaniku ja hoidlatevõrgu halduri juhtimise eest vastutavad isikud ei ole tegevad vertikaalselt integreeritud maagaasiettevõtja äriühingustruktuuris, mis kas otseselt või kaudselt vastutab maagaasi toomise ja tarnimise igapäevase korraldamise eest;

b) võetakse vajalikud meetmed ülekandesüsteemi omaniku ja hoidlatevõrgu halduri juhtimise eest vastutavate inimeste kutsehuvidega arvestamiseks nii, et neil oleks võimalik tegutseda iseseisvalt,

c) hoidlatevõrgu halduril peavad olema tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud integreeritud maagaasiettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka võrgu arendamise osas. See ei tohi takistada vajalike kooskõlastusmehhanismide toimimist, mis tagavad emaettevõtja õiguste kaitse seoses majandusliku ja juhtimisalase järelevalvega tütarettevõtja varalise tasuvuse üle, mida teostatakse kaudselt vastavalt artikli 40 lõikele 6. Eelkõige peab see võimaldama emaettevõtjal kiita heaks hoidlatevõrgu halduri iga-aastane rahastamiskava või mis tahes samaväärne dokument ning määrata kindlaks oma tütarettevõtja võlgade ülempiir. See ei tohi lubada emaettevõtjal sekkuda tütarettevõtja igapäevategevusse ega konkreetsetesse gaasihoidlate ehitamise ja ajakohastamisega seotud otsustesse, mis ei ületa heakskiidetud rahastamiskava ega muude samaväärsete dokumentide tingimusi, ja

d) ülekandesüsteemi omanik ja hoidlatevõrgu haldur kehtestavad nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagavad, et järelevalve selle täitmise üle oleks piisavalt range. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused nende eesmärkide saavutamiseks. Nõuetele vastavuse programmi eest vastutav isik või asutus esitab võetud meetmete aastaaruande reguleerivale asutusele ning see avaldatakse.

3. Komisjon võib võtta vastu suunised, et tagada käesoleva artikli lõike 2 täielik ja tõhus järgimine ülekandesüsteemi omaniku ja hoidlatevõrgu halduri poolt. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 50 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Artikkel 16

Ülekandesüsteemi omanike ja ülekandesüsteemi haldurite konfidentsiaalsusnõuded

1. Ilma et see piiraks artikli 29 kohaldamist või muude teabe avalikustamist nõudvate seaduslike kohustuste täitmist, peab iga ülekandevõrgu, hoidlatevõrgu ja/või maagaasi veeldusjaamade haldur ning ülekandesüsteemi omanik säilitama oma äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ja takistama oma tegevuse kohta käiva, äriliselt kasuliku teabe diskrimineerivat avalikustamist. Eelkõige mitte avalikustama mis tahes tundlikku äriteavet äriühingu ülejäänud osalistele, kui see ei ole vajalik äritehingu tegemiseks. Selleks et tagada teabe eristamise eeskirjade täielik järgimine, tagavad liikmesriigid, et ülekandesüsteemi omanik, sealhulgas jaotussüsteemi haldur ühendhalduri puhul, ja äriühingu ülejäänud osad ei kasuta ühisteenuseid, nt ühiseid õigusteenuseid, välja arvatud üksnes haldus- või infotehnoloogiaalased teenused.

2. Ülekandesüsteemi, hoidlatevõrgu ja/või maagaasi veeldusjaamade haldurid ei tohi sidusettevõtjate kaudu maagaasi müümisel ega ostmisel kuritarvitada tundlikku äriteavet, mida nad on saanud kolmandatelt isikutelt võrgule juurdepääsu korraldamisel või pidades läbirääkimisi selle saamiseks.

IV PEATÜKK

Sõltumatu ülekandesüsteemi haldur

Artikkel 17

Varad, seadmed, töötajad ja identiteet

1. Ülekandesüsteemi halduritel on käesolevas direktiivis sätestatud kohustuste täitmiseks ja gaasi ülekandega seotud äritegevuseks vajalikud inim-, tehnilised, füüsilised ja rahalised ressursid, eelkõige:

a) gaasi ülekandega seotud äritegevuseks vajalikud varad, sh ülekandevõrk, kuuluvad ülekandesüsteemi haldurile;

b) gaasi ülekandega seotud äritegevuseks, sh organisatsiooniliste ülesannete täitmiseks vajalikud töötajad on ülekandesüsteemi halduri teenistuses;

c) töötajate rentimine ning teenuste osutamine ja tarbimine vertikaalselt integreeritud ettevõtja mõnelt muult osalt või mõnele muule osale on keelatud. Ülekandesüsteemi haldur võib siiski osutada teenuseid vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, kui

i) kõnealuste teenuste osutamisel ei tehta süsteemi kasutajatel vahet, teenuste osutamine on kättesaadav kõigile süsteemi kasutajatele samadel tingimustel ning sellega ei piirata, moonutata ega takistata konkurentsi gaasi tootmisel ja tarnimisel, ning

ii) kõnealuste teenuste osutamise tingimused on kiitnud heaks reguleeriv asutus;

d) ilma et see piiraks artikli 20 kohaselt nõukogul otsuste tegemist, tehakse rahalised ressursid tulevaste investeerimisprojektide jaoks ja/või olemasolevate varade asendamiseks vertikaalselt integreeritud ettevõtja poolt ülekandesüsteemi halduri asjakohase taotluse alusel ülekandesüsteemi haldurile õigeaegselt kättesaadavaks.

2. Gaasi ülekandega seotud äritegevus hõlmab lisaks artiklis 13 loetletud ülesannetele vähemalt järgmist:

a) ülekandesüsteemi halduri esindamine ning kolmandate osaliste ja reguleerivate asutustega ühenduse pidamine;

b) ülekandesüsteemi halduri esindamine Euroopa ülekandesüsteemi haldurite võrgustikus;

c) kolmandatele isikutele võrgule juurdepääsu võimaldamine ja haldamine tegemata vahet võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel;

d) ülekandesüsteemiga seotud kõikide tasude kogumine, sh juurdepääsutasud, kõrvalteenuste eest võetavad tasakaalustavad tasud, näiteks gaasi töötlemine ja teenuste ostmine (tasakaalustuskulud, kadude energia);

e) turvalise, tõhusa ja ökonoomse ülekandesüsteemi haldamine, hooldamine ja arendamine;

f) investeeringute planeerimine, et tagada süsteemi pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust ja tagada tarnekindlus;

g) asjakohaste ühisettevõtete loomine, sh koos ühe või mitme ülekandesüsteemi halduritega, gaasibörsiga ning muud asjakohased näitajad, et saavutada eesmärk toetada piirkondlike turgude loomist või hõlbustada liberaliseerimise protsessi, ja

h) kõik korporatiivteenused, sh õigusabi-, raamatupidamis- ja IT teenused.

3. Ülekandesüsteemi haldurite õiguslik vorm on aktsiaselts, nagu on märgitud nõukogu direktiivi 68/151/EMÜ artiklis 1 ([1]).

([1]) Nõukogu 9. märtsi 1968. aasta esimene direktiivi 68/151/EMÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks EMÜ asutamislepingu artikli 58 teises lõigus tähendatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärseteks (EÜT L 65, 14.3.1968, lk 8).

4. Ülekandesüsteemi haldur ei tohi oma äriidentiteedi, suhtlemise, kaubamärkide ja ruumidega seotult tekitada segadust seoses vertikaalselt integreeritud ettevõtja või mis tahes selle osa eraldiseisvusega.

5. Ülekandesüsteemi haldur ei jaga IT süsteeme ega seadmeid, hooneid ja turvasüsteeme ühegi vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaga ega kasuta samu konsultante ega välistöövõtjaid IT süsteemide või seadmete ning turvasüsteemide jaoks.

6. Ülekandesüsteemi halduri aruandeid auditeerib audiitor, kes ei auditeeri vertikaalselt integreeritud ettevõtjat ega tema ükskõik millist osa.

Artikkel 18

Ülekandesüsteemi halduri sõltumatus

1. Ilma et see piiraks järelevalveasutuse liikmete otsuseid vastavalt artiklile 20, on ülekandesüsteemi halduril:

a) tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud vertikaalselt integreeritud ettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka ülekandesüsteemi arendamise osas, ja

b) volitused hankida raha kapitaliturult, eelkõige laenamise ja kapitali suurendamise teel.

2. Ülekandesüsteemi haldur peab tegutsema kogu aeg selliselt, et ta tagab selliste vahendite olemasolu, mida ta vajab, et teostada ülekandeid nõuetekohaselt ja tõhusalt ning arendada ja hooldada tõhusat, turvalist ja ökonoomset ülekandesüsteemi.

3. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja tütarettevõtetel, mis täidavad tootmise või tarnimise ülesandeid, ei tohi olla otseseid ega kaudseid osalusi ülekandesüsteemi halduri aktsiakapitalis. Ülekandesüsteemi halduril ei tohi olla ühtki otsest ega kaudset osalust vertikaalselt integreeritud ettevõtja ühegi sellise tütarettevõtte aktsiakapitalis, mis täidab tootmise või tarnimise ülesandeid, ning ta ei saa selliselt tütarettevõttelt dividende ega mingit rahalist kasu.

4. Ülekandesüsteemi halduri üldine juhtimisstruktuur ja organisatsiooniline kord tagab ülekandesüsteemi halduri tõhusa sõltumatuse kooskõlas käesoleva peatükiga. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja ei määra otseselt ega kaudselt ülekandesüsteemi halduri konkurentsikäitumist seoses ülekandesüsteemi halduri igapäevase tegevuse ja võrgu juhtimisega ega seoses artikli 22 kohaselt arendatava 10-aastase võrgu arengukava ettevalmistamiseks vajalike tegevustega.

5. Ülekandesüsteemi haldurid ei tee oma käesoleva direktiivi artikli 13 ja artikli 17 lõike 2 kohaste ülesannete täitmisel ning määruse (EÜ) nr …/2009 artikli 13 lõike 1, artikli 14 lõike 1 punkti a, artikli 16 lõigete 2, 3 ja 5, artikli 18 lõike 6 ja artikli 21 lõike 1 järgimisel vahet eri isikutel ja üksustel ning ei piira, moonuta ega takista konkurentsi maagaasi tootmisel ja tarnimisel.

6. Kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri vahelised äri- ja rahandussuhted, sh ülekandesüsteemi halduri laenud vertikaalselt integreeritud ettevõtjale peavad vastama turutingimustele. Ülekandesüsteemi haldur peab üksikasjalikku dokumentatsiooni selliste äri- ja rahandussuhete kohta ja teeb selle reguleerivale asutusele taotluse korral kättesaadavaks.

7. Ülekandesüsteemi haldur esitab reguleerivale asutusele heakskiitmiseks kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtjaga tehtud kaubandus- ja rahanduslepingud.

8. Ülekandesüsteemi haldur teatab reguleerivale asutusele artikli 17 lõike 1 punktis d osutatud rahalised vahendid, mis on kättesaadavad tulevaste investeerimisprojektide jaoks ja/või olemasolevate varade asendamiseks.

9. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja hoidub mis tahes tegevusest, mis tõkestaks või takistaks ülekandesüsteemi halduril oma käesoleva peatüki kohaste kohustuste täitmist, ning ei nõua, et ülekandesüsteemi haldur taotleks kõnealuste kohustuste täitmiseks luba vertikaalselt integreeritud ettevõtjalt.

10. Asjaomane liikmesriik kiidab heaks ja määrab ülekandesüsteemi halduriks ettevõtja, kelle reguleeriv asutus on sertifitseerinud käesolevas peatükis sätestatud nõuetele vastavana. Kohaldatakse kas käesoleva direktiivi artiklis 10 ja määruse (EÜ) nr …/2009 artiklis 3 sätestatud sertifitseerimismenetlust või käesoleva direktiivi artiklis 11 sätestatud sertifitseerimismenetlust.

Artikkel 19

Ülekandesüsteemi halduri töötajate ja juhtkonna sõltumatus

1. Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavate isikute ja haldusorganite liikmete ametisse nimetamist ja selle pikendamist, töötingimusi, sh ette nähtud tasu ja ametist vabastamist käsitlevad otsused teeb ülekandesüsteemi halduri nõukogu, mis nimetatakse ametisse kooskõlas artikliga 20.

2. Ülekandesüsteemi halduri tegevjuhtimise eest vastutavate isikute ja haldusorganite liikmete ametisse nimetamise ja selle pikendamise eest vastutava nõukogu poolt ametisse nimetatud isikute nimed ja nende ametiajal kehtivad tingimused, ametiaja kestus ja ametist vabastamine ning iga sellise kavandatava ametist vabastamise põhjused teatatakse reguleerivale asutusele. Lõikes 1 nimetatud tingimused ja otsused on siduvad ainult siis, kui reguleeriv asutus ei ole kolme nädala jooksul pärast teavitamist vastuväiteid esitanud.

Reguleeriv asutus võib esitada lõikes 1 osutatud otsustele vastuväited, kui:

a) ametisse nimetatud juhtimise eest vastutavate isikute ja haldusorganite liikmete ametialane sõltumatus tekitab kahtlusi või

b) ennetähtaegse ametist vabastamise puhul on kahtlusi selle õigustatuses.

3. Ülekandesüsteemihalduri juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed, kelle suhtes käesolevat lõiku kohaldatakse, ei tohi kolme aasta jooksul enne ametisse nimetamist omada ametikohta või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid, otseselt või kaudselt, vertikaalselt integreeritud ettevõtjas või selle osas või seda kontrollivas aktsionäris, välja arvatud nimetatud ülekandesüsteemi halduris.

Esimest lõiku kohaldatakse enamike ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavate isikute ja haldusorganite liikmete suhtes.

Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed, kelle suhtes ei kohaldata esimese lõigu sätteid, ei tohi vähemalt kuue kuu jooksul enne nende nimetamist täita juhtimisfunktsiooni või muud olulist funktsiooni vertikaalselt integreeritud ettevõtjas.

4. Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed ja töötajad ei tohi omada mingeid muid ametikohti või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid, otseselt või kaudselt, muus vertikaalselt integreeritud ettevõtja osas või seda kontrollivas aktsionäris.

5. Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed ja töötajad ei tohi omada mingeid huvisid, otseselt või kaudselt, vertikaalselt integreeritud ettevõtja osas (v.a kõnealune ülekandesüsteemi haldur) või saada sellest rahalist kasu. Nende töötasu ei sõltu vertikaalselt integreeritud ettevõtja (v.a kõnealune ülekandesüsteemi haldur) tegevusest ja tulemustest.

6. Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavate isikute ja/või haldusorganite liikmete kaebuste suhtes, mis käsitlevad nende ennetähtaegset ametist vabastamist, tagatakse tõhus reguleerivale asutusele kaebamise õigus.

7. Pärast ametist vabastamist ei tohi ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed vähemalt nelja aasta jooksul omada mingeid ametikohti või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid vertikaalselt integreeritud ettevõtja osas (v.a kõnealune ülekandesüsteemi haldur) või seda kontrollivas aktsionäris.

8. Lõike 3 teist lõiku ja lõiget 7 kohaldatakse kõikide tegevjuhtkonda kuuluvate isikute ning neile otseselt alluvate selliste isikute suhtes, kes vastutavad võrgu haldamise, hooldamise ja arendamise eest.

Artikkel 20

Nõukogu

1. Ülekandesüsteemi halduril on nõukogu, mis vastutab otsuste eest, millel on oluline mõju ülekandesüsteemi halduri aktsionäride varade väärtusele, eriti otsuste eest, mis käsitlevad iga-aastaste ja pikemaajaliste rahastamiskavade heakskiitmist, ülekandesüsteemi halduri võlgnevuse taset ja aktsionäridele jaotatavat dividendisummat. Nõukogu pädevusse kuuluvate otsuste hulka ei kuulu need, mis on seotud ülekandesüsteemi halduri igapäevase tegevuse ja võrgu juhtimisega ning artikli 22 kohaselt arendatava 10-aastase võrgu arengukava ettevalmistamiseks vajalike tegevustega.

2. Nõukogu koosneb vertikaalselt integreeritud ettevõtjat esindavatest liikmetest, kolmanda poole aktsionäre esindavatest liikmetest, ja juhul kui liikmesriigi õigusaktides on sätestatud, teisi huvitatud pooli, näiteks ülekandesüsteemi halduri töötajaid esindavatest liikmetest.

3. Artikli 19 lõike 2 esimest lõiku, artikli 19 lõike 3 esimest lõiku ning artikli 19 lõikeid 4 kuni 7 kohaldatakse vähemalt poolte nõukogu liikmete, miinus üks, suhtes.

Artikli 19 lõike 2 teise lõigu punkti a kohaldatakse kõigi nõukogu liikmete suhtes.

Artikkel 21

Nõuetele vastavuse programm ja järelevalveametnik

1. Liikmesriigid tagavad, et ülekandesüsteemi haldurid kehtestavad ja rakendavad nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ja tagatakse, et järelevalve selle programmi üle oleks piisavalt range. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused nende eesmärkide saavutamiseks. See esitatakse heakskiitmiseks reguleerivale asutusele. Ilma et see piiraks riikliku reguleeriva asutuse volitusi, jälgib järelevalveametnik programmi nõuetele vastavust sõltumatult.

2. Järelevalveametniku nimetab ametisse nõukogu. Järelevalveametnik võib olla füüsiline või juriidiline isik. Järelevalveametniku suhtes kohaldatakse artikli 19 lõikeid 2 kuni 7. Reguleeriv asutus võib järelevalveametniku ametisse nimetamise suhtes esitada vastuväite sõltumatuse või kutsealase suutlikkuse puudumise tõttu.

3. Järelevalveametnik vastutab

a) nõuetele vastavuse programmi järelevalve eest;

b) aastaaruande, milles esitatakse nõuetele vastavuse programmi rakendamiseks võetud meetmed, koostamise ja esitamise eest reguleerivale asutusele;

c) nõukogule aruandmise eest ja nõuetele vastavuse programmi ja selle rakendamise kohta soovituste andmise eest;

d) reguleeriva asutuse teavitamise eest nõuetele vastavuse programmi rakendamisega seotud olulistest rikkumistest ja

e) reguleeriva asutuse teavitamise eest kõikidest vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri vahelistest rahalistest ja ärisuhetest.

4. Järelevalveametnik esitab reguleerivale asutusele kavandatavad otsused võrkudesse tehtavate investeeringute kava või üksikinvesteeringute kohta. See toimub hiljemalt siis, kui ülekandesüsteemi halduri juhatus ja/või pädev haldusorgan esitab need nõukogule.

5. Kui vertikaalselt integreeritud ettevõtja üldkoosolekul või selle poolt ametisse nimetatud nõukogu liikmete hääletusel takistatakse otsuse vastuvõtmist, mille tulemusena takistatakse või lükatakse edasi võrkudesse investeerimist, teatab järelevalveametnik sellest reguleerivale asutusele.

6. Järelevalveametniku volitusi või teenistustingimusi reguleerivad tingimused kiidab heaks reguleeriv asutus ja need tagavad järelevalveametniku sõltumatuse.

7. Järelevalveametnik annab korrapäraselt, kas suuliselt või kirjalikult aru reguleerivale asutusele ning tal on õigus anda korrapäraselt, kas suuliselt või kirjalikult aru ülekandesüsteemi halduri nõukogule.

8. Järelevalveametnik võib osaleda ülekandesüsteemi halduri juhatuse või haldusorganite kõikidel koosolekutel, nõukogu koosolekutel ja üldkoosolekul. Järelevalveametnik võib osaleda kõikidel koosolekutel, millel käsitletakse järgmisi küsimusi:

a) võrkudele juurdepääsu tingimused, nagu on määratletud määruses (EÜ) nr …/2009, eelkõige seoses tariifide, kolmandatele isikutele juurdepääsu teenuste, võimsuse jaotamise, ülekoormuse juhtimise, läbipaistvuse, tasakaalustamise ja järelturuga;

b) ülekandesüsteemi juhtimise, hooldamise ja arendamise eesmärgil algatatud projektid, sh investeeringud uutesse transpordiühendustesse, võimsuse laiendamisse ja olemasoleva võimsuse optimeerimisse;

c) ülekandesüsteemi juhtimiseks vajalikud energia müügi- või ostutehingud.

9. Järelevalveametnik jälgib ülekandesüsteemi halduri vastavust artiklis 16 esitatud nõuetele.

10. Järelevalveametnikul on juurdepääs ülekandesüsteemi halduri kogu asjakohasele teabele ja ruumidele ja kogu teabele, mis on vajalik oma ülesannete täitmiseks.

11. Pärast reguleeriva asutuse eelnevat heakskiitu võib nõukogu järelevalveametniku ametist vabastada.

12. Järelevalveametniku juurdepääs ülekandesüsteemi halduri ametiruumidele tagatakse etteteatamiseta.

Artikkel 22

Võrkude arendamine ja volitused teha investeerimisotsuseid

1. Pärast konsulteerimist kõikide asjaomaste sidusrühmadega esitavad ülekandesüsteemi haldurid igal aastal reguleerivale asutusele 10-aastase võrgu arengukava, mis põhineb olemasoleval ja prognoositaval nõudlusel ja pakkumisel. Kava sisaldab tõhusaid meetmeid, et tagada süsteemi piisav võimsus ja tarnekindlus.

2. 10-aastane võrgu arengukava eelkõige:

a) näitab turuosalistele peamise ülekandeinfrastruktuuri, mida tuleb järgmise kümne aasta jooksul ehitada või uuendada;

b) sisaldab kõik otsustatud investeeringud ja määrab kindlaks uued investeeringud, mida tuleb teha järgmise kolme aasta jooksul, ja

c) esitab investeerimisprojektide ajakava.

3. 10-aastase võrgu arengukava väljatöötamisel kasutab ülekandesüsteemi haldur mõistlikke prognoose tootmise, tarnimise ja tarbimise kohta ning kaubanduse kohta teiste riikidega, võttes arvesse piirkondlikke ja ühenduseüleseid investeerimiskavu ning samuti gaasihoidlate ja veeldatud maagaasi taasgaasistamisrajatiste investeerimiskavu.

4. Reguleeriv asutus konsulteerib 10-aastase võrgu arengukava suhtes selgel ja läbipaistval viisil kõikide tegelike või võimalike süsteemi kasutajatega. Isikutelt või ettevõtetelt, kes väidavad enda olevat võimalikud võrgu kasutajad, võib nõuda oma väite põhjendamist. Reguleeriv asutus avaldab konsulteerimise tulemused, eelkõige võimalikud investeerimisvajadused.

5. Reguleeriv asutus analüüsib, kas 10-aastane võrgu arengukava hõlmab kõiki konsulteerimisel kindlaks määratud investeerimisvajadusi ja kas see on kooskõlas 10-aastase mittesiduva ühenduseülese võrgu arengukavaga, millele viidatakse määruse (EÜ) nr …/2009 artikli 8 lõike 3 punktis b. Kui tekib kahtlus kooskõla suhtes 10-aastase mittesiduva ühenduseülese võrgu arengukavaga, konsulteerib reguleeriv asutus ametiga. Reguleeriv asutus või nõuda ülekandesüsteemi haldurilt kava muutmist.

6. Reguleeriv asutus jälgib ja hindab 10-aastase võrgu arengukava rakendamist.

7. Kui ülekandesüsteemi haldur ei tee 10-aastases võrgu arengukavas ettenähtud investeeringut, mis oleks tulnud teha järgneva kolme aasta jooksul, muudel kui väljaspool tema kontrolli olevatel ülekaalukatel põhjustel, tagavad liikmesriigid, et reguleeriv asutus peab võtma vähemalt ühe järgmistest meetmetest, et tagada kõnealuse investeeringu tegemine, kui kõnealune investeering on endiselt oluline viimase 10-aastase võrgu arengukava kohaselt:

a) nõuda ülekandesüsteemi haldurilt kõnealuse investeeringu tegemist;

b) korraldama kõnealuse investeeringu tegemiseks kõigile investoritele avatud pakkumismenetluse või

c) kohustama ülekandesüsteemi haldurit suurendama kapitali vajaliku investeeringu rahastamiseks ja lubama sõltumatutel investoritel kapitalis osaleda.

Kui reguleeriv asutus on oma volitusi esimese lõigu punkti b alusel kasutanud, võib ta kohustada ülekandesüsteemi haldurit nõustuma ühe või mitme järgmise tingimusega:

a) rahastajaks on kolmas osapool;

b) ehitajaks on kolmas osapool;

c) vastavad uued varad hangitakse ise;

d) vastavat uut vara kasutatakse ise.

Ülekandesüsteemi haldur annab investoritele kogu vajaliku teabe investeeringu tegemiseks, ühendab uued varad ülekandevõrku ja teeb oma parima investeerimisprojekti elluviimise hõlbustamiseks.

Asjakohase rahastamiskorra kiidab heaks reguleeriv asutus.

8. Kui reguleeriv asutus on oma volitusi lõike 7 esimese lõigu alusel kasutanud, katab asjaomane tariifikorraldus kõnealuse investeeringu kulud.

Artikkel 23

Volitused teha otsuseid gaasihoidlate, veeldatud maagaasi taasgaasistamisrajatiste ja tööstustarbijate ülekandesüsteemi ühendamise kohta

1. Ülekandesüsteemi haldurid peavad kehtestama ja avaldama selged ja tõhusad menetlused gaasihoidlate, veeldatud maagaasi taasgaasistamisrajatiste ja tööstustarbijate mittediskrimineerivaks ülekandesüsteemi ühendamiseks ning vastavad tariifid. Menetlused esitatakse heakskiitmiseks reguleerivale asutusele.

2. Ülekandesüsteemi haldurid ei tohi keelduda uue gaasihoidla, veeldatud maagaasi taasgaasistamisrajatise või tööstustarbija võrku ühendamisest põhjendusega, et tulevikus võivad kasutatavad võrgu võimsused olla piiratud või et vajaliku võimsuse suurendamisega seoses tekivad lisakulud. Ülekandesüsteemi haldur peab uue ühenduse jaoks tagama piisava sisse- ja väljavooluvõimsuse.

V PEATÜKK

Jaotamine ja tarnimine

Artikkel 24

Jaotussüsteemi haldurite määramine

Liikmesriigid määravad või nõuavad, et maagaasiettevõtjad, kellele kuuluvad jaotussüsteemid, määraksid kas ühe või mitu jaotussüsteemi haldurit ajavahemikuks, mille liikmesriigid kehtestavad olenevalt tõhusust ja majandusliku tasakaalu näitajatest, ning tagavad, et need haldurid tegutseksid vastavalt artiklitele 25, 26 ja 27.

Artikkel 25

Jaotussüsteemi haldurite ülesanded

1. Iga jaotussüsteemi haldur peab kasutama, hooldama ja arendama majandustingimustele vastavalt turvalist, töökindlat ja tõhusat võrku, võttes nõuetekohaselt arvesse keskkonnakaitset.

2. Jaotussüsteemi haldur ei tohi kunagi teha vahet võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel ega eelistada sidusettevõtjaid.

3. Iga jaotussüsteemi haldur annab mis tahes teisele jaotussüsteemi ja/või ülekandesüsteemi ja/või maagaasi veeldusjaama ja/või hoidlatevõrgu haldurile küllaldast teavet, et tagada maagaasi transport ja hoiustamine kooskõlas ühendatud võrgu turvalise ja tõhusa kasutamisega.

4. Iga jaotussüsteemi haldur annab võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurdepääsuks vajalikku teavet.

5. Kui jaotussüsteemi haldur vastutab gaasi jaotussüsteemi tasakaalustamise eest, peavad tema vastuvõetud sellealased eeskirjad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning sisaldama eeskirju, mis maksustavad võrgu kasutajaid energia tasakaalustamata tarvitamise eest. Jaotussüsteemi haldurite teenuste osutamise tingimused, sealhulgas eeskirjad ja tariifid, kehtestatakse artikli 40 lõike 6 kohase metoodika alusel mittediskrimineerival ja kulusid kajastaval viisil, ning need avaldatakse.

Artikkel 26

Jaotussüsteemi haldurite sõltumatuse tagamine

1. Kui jaotussüsteemi haldur moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, peab ta olema vähemalt juriidiliselt staatuselt, organisatsiooniliselt ja otsuste tegemises sõltumatu muust gaasijaotusega mitteseotud tegevusest. See ettekirjutus ei tähenda kohustust eraldata jaotussüsteemi vara vertikaalselt integreeritud ettevõtja omandist.

2. Lisaks lõikes 1 nimetatud nõuetele peab vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaks olev jaotussüsteemi haldur olema sõltumatu nii organisatsiooniliselt kui ka otsuste tegemises muust gaasijaotusega mitteseotud tegevusest. Selleks peab ta vastama järgmistele miinimumnõuetele:

a) jaotussüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ei tohi olla tegevad vertikaalselt integreeritud maagaasiettevõtja äriühingustruktuuris, mis kas otseselt või kaudselt vastutab maagaasi tootmise, ülekande ja tarnimise igapäevase juhtimise eest;

b) tuleb võtta vajalikud meetmed jaotussüsteemi halduri juhtimise eest vastutavate inimeste kutsehuvidega arvestamiseks nii, et neil oleks võimalik tegutseda iseseisvalt;

c) jaotussüsteemi halduril peavad olema tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud integreeritud maagaasiettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka võrgu arendamise suhtes. Nende ülesannete täitmiseks peavad jaotussüsteemi halduri käsutuses olema vajalikud ressursid, sealhulgas inim-, tehnilised, rahalised ja füüsilised ressursid. See ei tohi takistada vajalike kooskõlastusmehhanismide toimimist, mis tagavad emaettevõtja õiguste kaitse seoses majandusliku ja juhtimisalase järelevalvega tütarettevõtja varalise tasuvuse üle, mida teostatakse kaudselt vastavalt artikli 40 lõikele 6. Eelkõige peab see võimaldama emaettevõtjal kiita heaks jaotussüsteemi halduri iga-aastast rahastamiskava või mis tahes samaväärset dokumenti ning määrata kindlaks oma tütarettevõtja võlgade ülempiiri. See ei tohi võimaldada emaettevõtjal sekkuda tütarettevõtja igapäevategevusse ega konkreetsetesse jaotusliinide ehitamise ega uuendamisega seotud otsustesse, mis ei ületa heakskiidetud rahastamiskava ega muude samaväärsete dokumentide tingimusi, ja

d) jaotussüsteemi haldur peab kehtestama nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagab, et järelevalve selle täitmise üle oleks piisavalt range. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused selle eesmärgi saavutamiseks. Nõuetele vastavuse programmi eest vastutav isik või organ, jaotussüsteemi halduri järelevalveametnik, esitab võetud meetmete aastaaruande artikli 38 lõikes 1 osutatud reguleerivale asutusele ning see avaldatakse. Jaotussüsteemi halduri järelevalveametnik on täiesti sõltumatu ning tal on juurdepääs kõikidele oma ülesande täitmiseks vajalikele jaotussüsteemi halduri ja tema sidusettevõtjate andmetele.

3. Kui jaotussüsteemi haldur moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, peavad liikmesriigid tagama, et ta ei kasutaks oma vertikaalset integreeritust konkurentsi moonutamiseks. Eelkõige ei tohi vertikaalselt integreeritud jaotussüsteemi haldurid oma suhtlemise ja kaubamärkidega tekitada segadust seoses vertikaalselt integreeritud ettevõtja tarneharu eraldiseisvusega.

4. Liikmesriigid võivad otsustada, et lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata integreeritud maagaasiettevõtjate suhtes, kes teenindavad vähem kui 100 000 võrku ühendatud tarbijat.

Artikkel 27

Jaotussüsteemi haldurite konfidentsiaalsusnõuded

1. Ilma et see piiraks artikli 29 kohaldamist või muude teabe avalikustamist nõudvate seaduslike kohustuste täitmist, peab iga jaotussüsteemi haldur säilitama oma äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ja takistama oma tegevuse kohta käiva, äriliselt kasuliku teabe diskrimineerivat kasutamist.

2. Jaotussüsteemi haldurid ei tohi maagaasi müümisel ega ostmisel sidusettevõtjate poolt kuritarvitada tundlikku äriteavet, mida nad on saanud kolmandatelt isikutelt võrgule juurdepääsu korraldamisel või pidades läbirääkimisi selle saamiseks.

Artikkel 28

Ühendhaldur

Artikli 26 lõige 1 ei takista ülekandesüsteemi, jaotussüsteemi, gaasihoidla ja veeldusjaama ühendhalduri tegevust tingimusel, et kõnealune haldur vastab artikli 9 lõikes 1 või artiklites 14 ja 15 või IV peatükis sätestatud nõuetele või tema suhtes kohaldatakse artikli 48 lõiget 6.

VI PEATÜKK

Eristamine ja raamatupidamise läbipaistvus

Artikkel 29

Raamatupidamisele juurdepääsu õigus

1. Liikmesriikidel või kõigil nende määratud pädevatel asutustel, sealhulgas artikli 38 lõikes 1 osutatud reguleerivatel asutustel ja artikli 33 lõikes 3 nimetatud vaidlusi lahendavatel asutustel on oma ülesannete täitmise piires õigus tutvuda maagaasiettevõtjate artikli 30 kohaselt sätestatud raamatupidamisega.

2. Liikmesriigid ja kõik määratud pädevad asutused, sealhulgas artikli 38 lõikes 1 osutatud reguleerivad asutused ja vaidlusi lahendavad asutused säilitavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse. Liikmesriigid võivad sätestada erandeid nimetatud teabe avalikustamiseks, kui seda on vaja pädevate asutuste ülesannete täitmiseks.

Artikkel 30

Raamatupidamisarvestuste eristamine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada maagaasiettevõtjate raamatupidamise vastavus käesoleva artikli lõigetele 2 kuni 5. Kui maagaasiettevõtjatele tehakse artikli 48 lõigete 2 ja 4 alusel erand nimetatud sättest, peab vähemalt nende sisemine raamatupidamine vastama käesolevale artiklile.

2. Maagaasiettevõtjad, olenemata nende omandivormist või juriidilisest staatusest, koostavad, esitavad auditeerimiseks ja avaldavad oma raamatupidamise aastaaruanded vastavalt siseriiklikele õigusnormidele piiratud vastutusega äriühingu raamatupidamise aastaaruannete kohta, mis on vastu võetud vastavalt nõukogu 25. juuli 1978. aasta neljandale direktiivile 78/660/EMÜ, mis põhineb asutamislepingu artikli 44 lõike 2 punktil g (*) ja käsitleb teatavat liiki äriühingute raamatupidamise aastaaruandeid ([1]).

Ettevõtjad, kellel ei ole seaduslikku kohustust avaldada oma raamatupidamise aastaaruandeid, hoiavad ühe aruandeeksemplari oma peakontoris avalikkusele kättesaadavana.

3. Maagaasiettevõtjad peavad oma sisemises raamatupidamises eraldi arvestust oma ülekande-, jaotamis-, veeldatud maagaasiga seotud ja hoiustamistegevuse kohta, nagu seda nõutakse eri ettevõtjate tegevuse puhul, et vältida diskrimineerimist, ristsubsideerimist ja konkurentsi moonutamist. Nad peavad arvestust ka teiste gaasialaste tegevuste kohta, mis ei ole seotud ülekande, jaotamise, veeldatud maagaasi ega hoiustamisega, mis võib olla konsolideeritud. Kuni 1. juulini 2007 peavad nad eraldi arvestust tarnete kohta vabatarbijatele ja tarnete kohta väiketarbijatele. Ülekande- või jaotusvõrgu omandist saadav tulu peab olema raamatupidamises eraldi välja toodud. Vajadusel peavad nad konsolideeritud arvestust muu, gaasiga mitteseotud tegevuse kohta. Sisemine raamatupidamine peab sisaldama kõigi tegevuste bilanssi ja kasumiaruannet.

4. Lõikes 2 nimetatud auditeerimise käigus tuleb eelkõige kindlaks teha, kas lõikes 3 nimetatud diskrimineerimise ja ristsubsideerimise vältimise kohustus on täidetud.

5. Ilma et see piiraks siseriiklikult kohaldatavaid raamatupidamiseeskirju, kehtestavad ettevõtjad oma sisemise raamatupidamise eeskirjad varade ja kohustuste ning kulude ja tulude jaotamise ning amortisatsiooni kohta, mida nad järgivad lõikes 3 nimetatud eraldi arvepidamistes. Neid sise-eeskirju võib muuta ainult erandjuhul. Muudatused tuleb ära märkida ja nõuetekohaselt põhjendada.

6. Aastaaruande lisas tuleb esitada kõik teatava suurusega tehingud sidusettevõtjatega.

(*) Direktiivi 78/660/EMÜ pealkirja on kohandatud, et võtta arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite numeratsiooni muutumist vastavalt Amsterdami lepingu artiklile 12; algselt viidati artikli 54 lõikele 3.

([1]) EÜT L 222, 14.8.1978, lk 11.

VII PEATÜKK

Võrgule juurdepääsu korraldamine

Artikkel 31

Kolmandate isikute juurdepääs

1. Liikmesriigid tagavad, et rakendatakse kolmandate isikute ülekande- ja jaotussüsteemidele ning maagaasi veeldusjaamadele juurepääsu süsteem, mis põhineb kõigile vabatarbijatele, sealhulgas tarneettevõtjatele kohaldatavatel avaldatud tariifidel ning mida kohaldatakse objektiivselt ja võrgukasutajate vahel vahet tegemata. Liikmesriigid tagavad, et artikli 38 lõikes 1 osutatud reguleeriv asutus kiidab nimetatud tariifid või nende arvutamise aluseks oleva metoodika heaks enne nende jõustumist vastavalt artiklile 40 ning et need tariifid ja metoodika, kui heaks kiidetakse üksnes metoodika, avaldatakse enne nende jõustumist.

2. Ülekandesüsteemi halduritel peab olema juurdepääs teiste ülekandesüsteemi haldurite võrkudele, kui see on vajalik nende ülesannete, sealhulgas piiriülese gaasiülekandega seotud ülesannete täitmiseks.

3. Käesoleva direktiivi sätted ei takista pikaajaliste lepingute sõlmimist niivõrd, kuivõrd need ei ole vastuolus ühenduse konkurentsieeskirjadega.

Artikkel 32

Juurdepääs hoiustamisele

1. Selleks et korraldada juurdepääsu gaasihoidlatele ja torujuhtmete paketile, kui see on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik, et võimaldada tarbijate varustamisel tõhusat juurdepääsu võrgule, ning samuti selleks, et korraldada juurdepääsu abiteenustele, võivad liikmesriigid toimida kas ühe või mõlema lõigetes 3 ja 4 käsitletud menetluse kohaselt. Neid menetlusi rakendatakse objektiivsete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel. Liikmesriigid määratlevad ja avaldavad kriteeriumid, mille alusel võib teha kindlaks, kas juurdepääs gaasihoidlatele ja torujuhtmete paketile on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik, et võimaldada tarbijate varustamisel tõhus juurdepääs võrgule. Liikmesriigid avalikustavad või kohustavad gaasihoidlate ja ülekandesüsteemide haldureid avalikustama, milliseid gaasihoidlaid või nende osi või torujuhtmete pakette lõigetes 3 ja 4 osutatud erinevate menetluste kohaselt pakutakse.

2. Lõike 1 sätteid ei kohaldata abiteenuste ja ajutise hoiustamise suhtes, mis on seotud maagaasi veeldusjaamadega ning on vajalikud taasgaasistamisel ja seejärel gaasi ülekandesüsteemi toimetamisel.

3. Läbirääkimistel põhineva juurdepääsu korral võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, et ühendatud võrgu territooriumil või sellest väljaspool paiknevad maagaasiettevõtjad ja vabatarbijad võiksid pidada läbirääkimisi gaasihoidlatele ja torujuhtmete paketile juurdepääsu saamiseks, kui see on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik, et võimaldada tõhusat juurdepääsu võrgule ning samuti selleks, et korraldada juurdepääsu muudele abiteenustele. Läbirääkimiste pidamisel gaasihoidlatele, torujuhtmete paketile ja teistele abiteenustele juurdepääsu saamiseks peavad osalised toimima heauskselt.

Gaasihoidlate, torujuhtmete paketi ja muude abiteenuste kasutamise lepingute üle peetakse läbirääkimisi asjaomase hoidlatevõrgu halduri või maagaasiettevõtjatega. Liikmesriigid nõuavad, et hoidlatevõrgu haldurid ja maagaasiettevõtjad avaldaksid oma põhilised gaasihoidlate, torujuhtmete paketi ja abiteenuste kasutamist käsitlevad kaubandustingimused … (*) ning seejärel kord aastas.

4. Reguleeritud juurdepääsu korral võtavad liikmesriigid vajalikke meetmeid, et anda ühendatud võrgu territooriumil või sellest väljaspool paiknevatele maagaasiettevõtjatele ja vabatarbijatele niisugune juurdepääsuõigus gaasihoidlatele, torujuhtmete paketile ja muudele abiteenustele, mis põhineb avaldatud tariifidel ja/või muudel nende gaasihoidlate ja torujuhtmete kasutamise tingimustel ja kohustustel, kui see on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik, et võimaldada tõhusat juurdepääsu võrgule ning samuti selleks, et korraldada juurdepääsu muudele abiteenustele. Vabatarbijatele võib anda juurdepääsuõiguse selle kaudu, et neil võimaldatakse sõlmida tarnelepinguid konkureerivate maagaasiettevõtjatega, kes ei ole võrgu või sidusettevõtte omanikud ja/või haldurid.

Artikkel 33

Juurdepääs tootmisetapi torustikule

1. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, tagamaks et maagaasiettevõtjatel ja vabatarbijatel oleks käesoleva artikli kohaselt nende asukohast olenemata juurdepääs tootmisetapi torustikule, sealhulgas juurdepääsuga seotud tehnilisi teenuseid osutavatele rajatistele, välja arvatud need võrgu osad ja rajatised, mida kasutatakse gaasimaardlates kohapeal toimuvas tootmises. Meetmetest teatatakse komisjonile artiklis 53 sätestatud korras.

2. Liikmesriigid otsustavad lõikes 1 nimetatud juurdepääsu tingimused kooskõlas asjakohaste õigusaktidega. Liikmesriigid püüavad tagada õiglase ja avatud juurdepääsu, saavutada konkurentsivõimelise maagaasituru loomise ja vältida turgu valitseva seisundi kuritarvitamist, võttes arvesse varustuskindlust ja tarnete korrapärasust, olemasolevat või reaalselt saavutatavat tootmisvõimsust ning keskkonnakaitset. Arvesse võib võtta ka järgmist:

a) vajadus keelata juurdepääs, kui tehnilisi nõudeid ei ole võimalik mõistlikul viisil täita;

b) vajadus vältida raskusi, mida ei ole võimalik mõistlikul viisil ületada ning mis võivad ohustada süsivesinike praeguse ja planeeritava tootmise tõhusust, sealhulgas vähese rentaablusega maardlates;

c) vajadus arvestada tootmisetapi torustiku omaniku või halduri nõuetekohaselt põhjendatud mõistliku vajadusega gaasi transportimiseks ja töötlemiseks ning kõigi teiste tootmisetapi torustiku või sellega seotud töötlus- või käitlusrajatiste kasutajate huvidega, keda see võib mõjutada, ning

d) vajadus kohaldada tootmiseks ja tootmisetappide arendamiseks lubade andmisel liikmesriigi seadusi ja haldusmenetlusi kooskõlas ühenduse õigusega.

3. Liikmesriigid tagavad vaidluste lahendamise korra ja osalistest sõltumatu asutuse, kelle on juurdepääs asjakohasele teabele, et lahendada kiiresti tootmisetapi torustikule juurdepääsuga seotud vaidlused, võttes arvesse lõikes 2 esitatud kriteeriume ja nende võrkude kasutamist käsitlevatel läbirääkimistel osalejate võimalikku arvu.

4. Piiriülesed vaidlused lahendatakse selles liikmesriigis kehtiva vaidluste lahendamise korra kohaselt, kelle jurisdiktsiooni alla kuulub tootmisetapi torustik, millele ei võimaldata juurdepääsu. Kui piiriüleste vaidluste korral kuulub asjaomane torustik rohkem kui ühe liikmesriigi alluvusse, konsulteerivad need liikmesriigid omavahel, et tagada käesoleva direktiivi sätete järjekindel kohaldamine.

Artikkel 34

Juurdepääsu võimaldamisest keeldumine

1. Maagaasiettevõtjad võivad võrgule juurdepääsu võimaldamisest keelduda, kui neil puudub vajalik võimsus või kui taotleja juurdepääs võrgule takistaks neid täitmast neile pandud artikli 3 lõikes 2 nimetatud avalike teenuste osutamise kohustusi või kui neil on tõsiseid majanduslikke ja rahalisi raskusi seoses võta-või-maksa lepingutega, võttes arvesse artiklis 47 sätestatud kriteeriume ja menetlusi ning liikmesriigi poolt vastavalt kõnealuse artikli lõike 1 kohaselt tehtud valikut. Sellist keeldumist tuleb nõuetekohaselt põhjendada.

2. Liikmesriigid võivad võtta asjakohaseid meetmeid, tagamaks et maagaasiettevõtja, kes on võimsuse või ühenduse puudumise tõttu võrgule juurdepääsust keeldunud, teeks vajalikud parandused, kui need on majanduslikult otstarbekad või kui võimalik tarbija on nõus nende eest maksma. Liikmesriigid peavad võtma nimetatud meetmed juhul, kui nad kohaldavad artikli 4 lõiget 4.

Artikkel 35

Uus infrastruktuur

1. Tähtsama maagaasi uue infrastruktuuri, st ühendustorude, maagaasi veeldusjaamade ja gaasihoidlate suhtes võidakse vastava taotluse korral piiratud aja jooksul mitte kohaldada artikleid 9, 31, 32 ja 33 ning artikli 40 lõikeid 6, 7 ja 8, kui on täidetud järgmised tingimused:

a) investeering peab suurendama gaasivarustuse konkurentsi ning parandama varustuskindlust;

(*) Kuus kuud pärast direktiivi 2003/55/EÜ artikli 33 lõikes 1 osutatud rakendamise tähtpäeva.

b) investeeringul on niisugune riskitase, et seda ei tehtaks, kui nimetatud vabastus ei kehtiks;

c) infrastruktuuri omanik peab olema füüsiline või juriidiline isik, kes on vähemalt juriidiliselt staatuselt eraldatud nendest süsteemihalduritest, kelle võrgus seda infrastruktuuri ehitatakse;

d) selle infrastruktuuri kasutajatelt tuleb võtta tasu;

e) vabastus ei tohi kahjustada konkurentsi, maagaasi siseturu tõhusat toimimist ega selle reguleeritud võrgu tõhusat toimimist, millega infrastruktuur ühendatakse.

2. Lõiget 1 kohaldatakse ka olemasoleva infrastruktuuri võimsuse olulise suurenemise korral ning sellise infrastruktuuri ümberehituse korral, mis võimaldab uute gaasi tarneallikate kasutuselevõttu.

3. VIII peatükis osutatud reguleeriv asutus võib teha igal üksikjuhul eraldi otsuse lõigetes 1 ja 2 osutatud vabastuse kohta.

4. Kui kõnealune infrastruktuur asub rohkem kui ühe liikmesriigi territooriumil, täidab amet käesoleva artikliga asjaomaste liikmesriikide reguleerivatele asutustele pandud ülesandeid. Seda kohaldatakse üksnes juhul, kui:

a) siis kui asjaomased reguleerivad asutused ei ole jõudnud kokkuleppele kuue kuu jooksul vabastuse taotlemise kuupäevast viimase kõnealuse reguleeriva asutuse poolt või

b) asjaomaste reguleerivate asutuse ühise taotluse alusel.

Asjaomased reguleerivad asutused võivad taotleda ühiselt, et esimese lõigu punktis a viidatud ajavahemikku pikendataks kõige rohkem kuue kuu võrra.

5. Vabastus võib kehtida uue infrastruktuuri või märkimisväärselt suurendatud võimsusega olemasoleva infrastruktuuri kogu võimsuse või selle osa suhtes.

Vabastusotsuse tegemisel kaalutakse iga juhu puhul eraldi, kas on vaja kehtestada vabastuse kestuse ja infrastruktuurile mittediskrimineeriva juurdepääsu tingimused. Otsustades kõnealuste tingimuste üle, võetakse eelkõige arvesse ehitatavat lisavõimsust ja olemasoleva võimsuse muutmist, projekti tähtaega ja siseriiklikke tingimusi.

Enne vabastuse andmist teeb reguleeriv asutus otsuse võimsuse juhtimise ja jaotamise eeskirjade ja mehhanismide kohta. Nende eeskirjadega nähakse ette, et kõiki potentsiaalseid infrastruktuuri kasutajaid kutsutakse üles teatama enne uue infrastruktuuri võimsuse jaotamist oma huvist võimsust omandada, sealhulgas oma tarbeks. Reguleeriv asutus nõuab, et ülekoormuse juhtimise eeskirjades sätestataks kohustus pakkuda kasutamata võimsust turul ning et infrastruktuuri kasutajatel oleks õigus omandatud võimsusega järelturul kaubelda. Käesoleva artikli lõike 1 punktides a, b ja e osutatud kriteeriume hinnates võtab reguleeriv asutus arvesse võimsuse jaotamise menetluse tulemusi.

Vabastusotsus, sealhulgas kõigi käesoleva lõike neljandas lõigus nimetatud tingimuste kehtestamine tuleb nõuetekohaselt põhjendada ning avaldada.

6. Liikmesriigid võivad vaatamata lõikele 3 sätestada, et vastavalt olukorrale reguleeriv asutus või amet esitab ametliku otsuse tegemiseks liikmesriigi asjaomasele asutusele oma arvamuse vabastustaotluse kohta. See arvamus avaldatakse koos otsusega.

7. Reguleeriv asutus edastab viivitamata komisjonile kõikide vabastustaotluste koopiad kohe pärast nende saamist. Pädev asutus teatab otsusest viivitamata komisjonile, lisades kogu otsusega seotud asjakohase teabe. Selle teabe võib komisjonile esitada kokkuvõtlikul kujul, et komisjon saaks teha põhjendatud otsuse. Eelkõige peab teave sisaldama järgmist:

a) üksikasjalikud põhjused, mille alusel reguleeriv asutus või liikmesriik andis vabastuse, sealhulgas finantsteave, mis põhjendab vabastust;

b) analüüs, mis on tehtud vabastuse andmise mõju kohta konkurentsile ja maagaasi siseturu tõhusale toimimisele;

c) vabastuse tähtaja põhjendus ja vabastuse saanud maagaasi infrastruktuuri tervikvõimsuses osalemise ulatus;

d) ühendustoruga seotud vabastuse puhul asjaomaste reguleerivate asutustega konsulteerimise tulemused;

e) infrastruktuuri panus gaasivarustuse mitmekesistamisse.

8. Kahe kuulise ajavahemiku jooksul, mis hakkab kulgema teatise saamisele järgnevast, võib komisjon võtta vastu otsuse, millega nõutakse, et reguleeriv asutus muudaks või tühistaks vabastusotsuse. Seda kahekuulist ajavahemikku võib pikendada täiendava kahekuulise ajavahemiku võrra, kui komisjon soovib lisateavet. See täiendav ajavahemik algab lõpliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Algset kahekuulist ajavahemikku võib pikendada komisjoni ja reguleeriva asutuse ühisel nõusolekul.

Kui taotletud teavet ei esitata taotluses ettenähtud aja jooksul, loetakse teatis tagasivõetuks, välja arvatud juhul, kui enne selle ajavahemiku lõppu on seda aega komisjoni ja reguleeriva asutuse ühisel nõusolekul pikendatud või kui reguleeriv asutus on komisjonile teatanud nõuetekohaselt põhjendatud teadaandes, et ta käsitleb teatist lõplikuna.

Reguleeriv asutus täidab komisjoni otsust vabastusotsuse muutmise või tühistamise kohta ühe kuu jooksul ja teatab sellest komisjonile.

Komisjon säilitab tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Komisjoni heakskiit vabastusotsusele lõpeb kaks aastat pärast otsuse vastuvõtmist, kui selleks ajaks ei ole infrastruktuuri ehitamist alustatud, ja viis aastat pärast otsuse vastuvõtmist, kui selleks ajaks ei ole infrastruktuuri kasutusele võetud.

9. Komisjon võib võtta vastu suunised käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tingimuste kohaldamiseks ja sätestada menetluse, mida tuleb järgida käesoleva artikli lõigete 3, 5, 7 ja 8 kohaldamisel. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 50 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Artikkel 36

Turu avanemine ja vastastikkus

1. Liikmesriigid tagavad, et vabatarbijad on:

a) kuni 1. juulini 2004 vabatarbijad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiivi 98/30/EÜ (maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta) ([1]) artikli 18 tähenduses. Liikmesriigid avaldavad iga aasta 31. jaanuariks vabatarbija määratluse kriteeriumid;

b) alates 1. juulist 2004 kõik mitte-kodutarbijad;

c) alates 1. juulist 2007 kõik tarbijad.

2. Tasakaalustamatuse vältimiseks gaasiturgude avanemisel:

a) ei tohi keelata tarnelepinguid teise liikmesriigi vabatarbijaga, kui tarbija vastab mõlema asjaomase võrgu tingimustele, ja

b) juhul kui punktis a kirjeldatud tehingust keeldutakse seetõttu, et tarbija vastab vaid ühe võrgu tingimustele, võib komisjon turuolukorda ja üldisi huve arvesse võttes kohustada keelduvat osalist soovitud gaasitarnet täitma, kui seda taotleb üks kahest asjaomase võrgu asukoha-liikmesriigist.

Artikkel 37

Otsetorud

1. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et:

a) vabatarbija territooriumil asutatud maagaasiettevõtja tarniks neile gaasi otsetoru kaudu ja

b) kõik oma territooriumil asuvad vabatarbijad saaksid maagaasiettevõtjalt gaasi vastu võtta otsetoru kaudu.

2. Kui otsetorude ehitamiseks ja kasutamiseks on vaja luba (näiteks tegevusluba, luba, kontsessioon, nõusolek või heakskiit), sätestavad liikmesriigid või nende määratud pädevad asutused kriteeriumid, mille alusel antakse luba selliste otsetorude ehitamiseks või kasutamiseks nende territooriumil. Need kriteeriumid peavad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad.

3. Liikmesriigid võivad otsetoru ehitamiseks anda loa, mis sõltub kas võrgule juurdepääsust keeldumisest artikli 34 alusel või vaidluste lahendamismenetluse algatamisest vastavalt artiklile 40.

VIII PEATÜKK

Riiklikud reguleerivad asutused

Artikkel 38

Reguleerivate asutuste määramine ja sõltumatus

1. Iga liikmesriik määrab siseriiklikul tasandil ühe riikliku reguleeriva asutuse.

2. Käesoleva artikli lõige 1 ei piira teiste reguleerivate asutuste nimetamist piirkondlikul tasandil mõningates liikmesriikides, tingimusel et on olemas üks staažikas esindaja esindusfunktsioonide täitmiseks ja ühenduse tasandil ühenduse pidamiseks reguleerivate asutuste nõukogus kooskõlas määruse (EÜ) nr …/2009 artikli 13 lõikega 1.

3. Erandina käesoleva artikli lõikest 1 võib liikmesriik määrata reguleerivad asutused väikeste gaasisüsteemide jaoks, mis paiknevad geograafiliselt eraldi aladel, mille tarbimine moodustab 2008. aastal alla 3 % asjaomase liikmesriigi kogu tarbimisest. Nimetatud erand ei piira ühe staažika esindaja nimetamist esindusfunktsioonide täitmiseks ja ühenduse pidamiseks ühenduse tasandil reguleerivate asutuste nõukogus kooskõlas määruse (EÜ) nr …/2009 artikli 13 lõikega 1.

4. Liikmesriigid tagavad reguleeriva asutuse sõltumatuse ning kannavad hoolt, et ta teostab oma volitusi erapooletult ja läbipaistvalt. Selleks peavad liikmesriigid tagama, et reguleeriv asutus, täites käesoleva direktiiviga ja sellega seotud õigusaktidega talle määratud reguleerimisvolitusi ja -ülesandeid:

a) on õiguslikult eraldiseisev ja funktsionaalselt sõltumatud kõikidest teistest avalik-õiguslikest ja eraõiguslikest isikutest,

b) tagab, et tema töötajad ja juhtimise eest vastutavad isikud

i) tegutsevad turuhuvidest sõltumatult ning

ii) reguleerimisülesandeid täites ei küsi ega võta vastu otseseid juhiseid üheltki riigiasutuselt ega muult avalik-õiguslikult või eraõiguslikult isikult. Nimetatud nõue ei piira vajadusel tihedat koostööd teiste asjaomaste riiklike asutustega ega valitsuse poliitilisi üldsuuniseid, mis ei ole seotud artikli 40 kohaste regulatiivülesannetega.

([1]) EÜT L 204, 21.7.1998, lk 1.

5. Reguleeriva asutuse sõltumatuse kaitsmiseks tagavad liikmesriigid eelkõige, et:

a) reguleeriv asutus saab vastu võtta kõikidest poliitilistest organitest sõltumatuid otsuseid ja tal on iseseisvus eelarve täitmisel ning oma ülesannete täitmiseks vajalikud inim- ja rahalised ressursid,

b) reguleeriva asutuse tippjuhtkond nimetatakse ametisse vähemalt viieks aastaks ning teda tohib selle aja jooksul ametist vabastada ainult juhul, kui ta enam ei vasta käesolevas artiklis sätestatud tingimustele või on vastavalt siseriiklikule õigusele süüdi tõsises üleastumises.

Artikkel 39

Reguleeriva asutuse üldeesmärgid

Käesolevas direktiivis täpsustatud reguleerimisülesannete täitmisel võtab reguleeriv asutus kõik mõistlikud meetmed, et tihedas koostöös teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega ning piiramata nende pädevust, saavutada artiklis 40 sätestatud ülesannete ja volituste raames järgmised eesmärgid:

a) edendada tihedas koostöös ameti, teiste liikmesriikide reguleerivate asutuste ning komisjoniga konkurentsivõimelist, turvalist ja keskkonnasäästlikku maagaasi siseturgu ühenduses ning turu tõhusat avamist kõikidele tarbijatele ja tarnijatele ühenduses;

b) arendada ühenduses konkurentsivõimelisi ja nõuetekohaselt toimivaid piirkondlikke turge, et saavutada punktis a nimetatud eesmärgid;

c) kaotada liikmesriikidevahelised maagaasiga kauplemise piirangud, sealhulgas arendada nõudluse rahuldamiseks ja siseriiklike turgude integratsiooni tugevdamiseks vajalikke piiriüleseid ülekandevõimsusi, mis võib hõlbustada maagaasi voogude kulgemist kogu ühenduses;

d) edendada turvaliste, usaldusväärsete ja tõhusate mittediskrimineerivate võrkude arendamist ja võrgu piisavust;

e) soodustada uute tootmisvõimsuste juurdepääsu võrgule, eelkõige kõrvaldades tõkked, mis takistavad uusi turulesisenejaid;

f) tagada, et süsteemi halduritele ja süsteemi kasutajatele pakutakse nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis asjakohaseid stiimuleid süsteemi jõudluse tõhustamiseks ja turgude integreerimise soodustamiseks;

g) tagada oma riigi turu tõhus toimimine ning edendada tõhusat konkurentsi ja tarbijakaitset;

h) aidata kaasa sellele, et tagada avalike maagaasiteenuste kõrge tase, kaitsetumate tarbijate kaitse ja I lisas sätestatud tarbijakaitsemeetmete tõhusus.

Artikkel 40

Reguleeriva asutuse ülesanded ja volitused

1. Reguleerivatel asutustel on järgmised ülesanded:

a) tagada, et ülekandesüsteemi ja jaotussüsteemi haldurid ning vajaduse korral süsteemiomanikud ja samuti maagaasiettevõtjad täidaksid oma käesolevast direktiivist ja muudest ühenduse õigusaktidest tulenevaid kohustusi, sealhulgas seoses piiriüleste küsimustega;

b) teha reguleeriva asutuse või asjaomaste liikmesriikide asutustega koostööd piiriülestes küsimustes;

c) täita ja rakendada ameti ja komisjoni kõiki asjakohaseid õiguslikult siduvaid otsuseid;

d) esitada igal aastal aruanne oma tegevuse ja ülesannete täitmise kohta liikmesriikide asjaomastele asutustele, ametile ja komisjonile. Sellised aruanded hõlmavad iga käesolevas artiklis loetletud ülesande osas võetud meetmeid ja saavutatud tulemusi;

e) tagada, et ülekande-, jaotus-, hoiustamis- ja tarnetegevuste ning veeldatud maagaasi käitlemise puhul ei esine ristsubsideerimist;

f) jälgida ülekandesüsteemi haldurite investeerimiskavasid ning esitada oma aastaaruandes ülekandesüsteemi haldurite investeerimiskavade hinnang, pidades silmas nende vastavust 10-aastasele mittesiduvale üleeuroopalisele võrgu arengukavale, millele viidatakse määruse (EÜ) nr …/2009 artikli 8 lõike 3 punktis b;

g) jälgida võrgu turvalisust ja usaldusväärsust käsitlevate eeskirjade ning võrguteenuse kvaliteedi standardite ja nõuete täitmist;

h) jälgida läbipaistvuse taset ning tagada, et maagaasiettevõtjad täidaksid läbipaistvuskohustusi;

i) jälgida turu avamise ja konkurentsi taset hulgi- ja jaemüügitasandil, sealhulgas maagaasibörse, hindu kodutarbijatele, liitumis- ja eraldustasusid ning kodutarbijate kaebusi, ning mis tahes konkurentsimoonutusi või -piiranguid, andes muu hulgas kogu vajaliku teabe asjaomastele konkurentsiasutustele ja juhtides asjaomaste konkurentsiasutuste tähelepanu asjaomastele juhtumitele;

j) jälgida aega, mis ülekande- ja jaotussüsteemi halduritel kulub ühenduste rajamiseks ja parandustöödeks;

k) jälgida artiklis 32 sätestatud juurdepääsutingimusi gaasihoidlatele, torujuhtmete paketile ja muudele abiteenustele ning vaadata need läbi. Kui gaasihoidlatele juurdepääsu kord määratakse kindlaks artikli 32 lõike 3 kohaselt, ei sisalda käesolev ülesanne tariifide läbivaatamist;

l) avaldada vähemalt kord aastas soovitusi tarnetariifide vastavuse kohta artiklile 3;

m) tagada juurdepääs tarbijate tarbimisandmetele, siseriiklikul tasandil vabatahtlikuks kasutamiseks tarbimisandmete ühtlustatud vormi sätestamine ning juurdepääs andmetele I lisa punkti h kohaselt;

n) jälgida ülekandesüsteemi haldurite, jaotussüsteemi haldurite, tarnijate ja tarbijate ning teiste turuosaliste rollide ja vastutusega seotud eeskirjade rakendamist vastavalt määrusele (EÜ) nr …/2009;

o) jälgida nende kriteeriumide õiget kohaldamist, millega määratakse kindlaks, kas gaasihoidla kuulub artikli 32 lõike 3 või 4 alla, ja

p) jälgida kaitsemeetmete rakendamist artiklis 45 sätestatud korras.

2. Juhul kui liikmesriigis nii ette nähakse, võivad lõikes 1 nimetatud jälgimisülesandeid täita ka muud asutused, kui reguleeriv asutus. Sellisel juhul tehakse nimetatud jälgimise käigus saadud teave reguleerivale asutusele kättesaadavaks niipea kui võimalik.

Säilitades oma iseseisvust, ilma et see piiraks tema endi eripädevust ning kooskõlas parema õigusliku reguleerimise põhimõtetega, konsulteerib reguleeriv asutus lõikes 1 sätestatud ülesannete täitmisel vajaduse korral ülekandesüsteemi halduritega ja teeb vajaduse korral tihedat koostööd teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega.

Mis tahes heakskiit, mille reguleeriv asutus või amet annab käesoleva direktiivi kohaselt, ei piira reguleeriva asutuse nõuetekohaselt põhjendatud volituste kasutamist tulevikus vastavalt käesolevale artiklile või karistuste määramist teiste asjaomaste asutuste või komisjoni poolt.

3. Kui artikli 14 alusel on määratud sõltumatu süsteemihaldur, peab reguleeriv asutus lisaks talle käesoleva artikli lõikega 1 määratud ülesannetele:

a) jälgima käesoleva artikli kohaste kohustuste täitmist ülekandesüsteemi omaniku ja sõltumatu süsteemihalduri poolt ning määrama mittetäitmise eest karistusi vastavalt lõike 4 punktile d;

b) jälgima sõltumatu süsteemihalduri ja ülekandesüsteemi omaniku vahelisi suhteid ja teabevahetust, tagamaks, et sõltumatu süsteemihaldur täidab oma kohustusi, ning eelkõige heaks kiitma lepinguid ja tegutsema sõltumatu süsteemihalduri ja ülekandesüsteemi omaniku vahelisi vaidlusi lahendava asutusena nende poolt lõike 9 kohaselt esitatud kaebuste korral;

c) ilma et see piiraks artikli 14 lõike 2 punktis c sätestatud menetluse kohaldamist, kiitma esimese 10-aastase võrgu arengukava osas heaks investeerimiskava ja võrgu mitmeaastase arengukava, mille sõltumatu süsteemihaldur igal aastal esitab;

d) tagama, et sõltumatute süsteemihaldurite kogutavad võrgule juurdepääsu tariifid sisaldavad võrgu omanikule või omanikele ette nähtud tasu, mille suurus on piisav võrguvarade eest ning neisse tehtud võimalike uute investeeringute eest tasumiseks, tingimusel, et need tariifid on majanduslikult põhjendatud ja tõhusalt koostatud, ja

e) omama volitusi teostada kontrolli, sealhulgas ette teatamata kontrolli ülekandesüsteemi omaniku ja sõltumatu süsteemihalduri valdustes.

4. Liikmesriigid tagavad, et reguleerivatele asutustele antakse volitused, mis võimaldavad neil lõigetes 1, 3 ja 6 osutatud ülesandeid tõhusalt ja kiiresti täita. Selleks peavad reguleerival asutusel olema vähemalt järgmised volitused:

a) teha otsuseid, mis on maagaasiettevõtjatele siduvad;

b) uurida gaasiturgude toimimist ja otsustada milliseid vajalikke ja proportsionaalseid meetmeid on vaja võtta tõhusa konkurentsi toetamiseks ja turu nõuetekohase toimimise tagamiseks ning kõnealuseid meetmeid kehtestada. Vajaduse korral on reguleerival asutusel samuti volitus teha konkurentsiõigusega seotud uurimisel koostööd riikliku konkurentsiasutusega või komisjoniga;

c) taotleda maagaasiettevõtjatelt mis tahes andmeid, mis on talle tema ülesannete täitmiseks vajalikud;

d) määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi maagaasiettevõtjatele, kes ei täida käesolevast direktiivist ega reguleeriva asutuse või ameti asjakohasest õiguslikult siduvast otsustest tulenevaid kohustusi, või taotleda pädevalt kohtult selliste sanktsioonide määramist. See hõlmab volitust määrata käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste mittetäitmise eest ülekandesüsteemi haldurile karistusi, mille suurus on kuni 10 % tema aastakäibest, või vertikaalselt integreeritud ettevõtjale karistusi, mille suurus on kuni 10 % tema aastakäibest, või taotleda selliste karistuste määramist, ja

e) omada kohaseid uurimisõigusi ning asjaomaseid volitusi vaidluste lahendamise korraldamiseks vastavalt lõigetele 9 ja 10.

5. Lisaks lõigete 1 ja 4 alusel antud ülesannetele ja volitustele, kui ülekandesüsteemi haldur on nimetatud kooskõlas IV peatükiga, antakse reguleerivale asutusele vähemalt järgmised ülesanded ja volitused:

a) määrata karistusi kooskõlas lõike 4 punktiga d diskrimineeriva käitumise eest vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides;

b) jälgida ülekandesüsteemi halduri ja vertikaalselt integreeritud ettevõtja vahelist teabevahetust tagamaks, et ülekandesüsteemi haldur täidab oma kohustusi;

c) tegutseda vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri vaheliste lõike 9 kohaselt esitatud vaidluste lahendajana;

d) jälgida vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri vahelisi äri- ja rahandussuhteid, sealhulgas laenutegevust;

e) kiita heaks kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri vahelised kaubandus- ja rahanduslepingud, tingimusel, et need on kooskõlas turutingimustega;

f) taotleda vertikaalselt integreeritud ettevõtjalt põhjendust, kui järelevalveametnik on seda märkinud kooskõlas artikli 21 lõikega 4. Nimetatud põhjendus peab sisaldama eelkõige tõendeid, et vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides ei ole toimunud diskrimineerivat käitumist;

g) teha kontrolle, sealhulgas ette teatamata kontrolle vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri ruumides, ja

h) määrata ülekandesüsteemi halduri kõik või konkreetsed ülesanded artikli 14 kohaselt nimetatud sõltumatule süsteemihaldurile, kui ülekandesüsteemi haldur ei täida süstemaatiliselt temale käesoleva direktiiviga antud kohustusi, eelkõige korduva diskrimineeriva käitumise korral vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides.

6. Reguleerivad asutused vastutavad tingimuste või vähemalt nende arvestamise või kehtestamise aluseks oleva metoodika määramise või heakskiitmise eest enne tingimuste jõustumist järgmistel juhtudel:

a) siseriiklike võrkudega ühendamine ja juurdepääs neile, sealhulgas ülekande ja jaotamise tariifid, ning maagaasi veeldusjaamadele juurdepääsu tingimused ja tariifid. Kõnealused tariifid või kõnealune metoodika peavad võimaldama teha võrkudesse ja maagaasi veeldusjaamadesse vajalikke investeeringuid nii, et need investeeringud tagaksid võrkude ja maagaasi veeldusjaamade rentaabluse;

b) tasakaalustamisteenuste osutamine.

7. Tariife või metoodikat kehtestades või heaks kiites tagavad reguleerivad asutused, et ülekandesüsteemi haldureid ja võrguhaldureid stimuleeritakse nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis asjakohaselt, et tõhustada jõudlust, soodustada turgude integreerimist ja varustuskindlust ning toetada seonduvaid teadusuuringuid.

8. Vajaduse korral on reguleerivatel asutustel õigus taotleda ülekandesüsteemi, gaasihoidla, maagaasi veeldusjaamade ja jaotussüsteemi halduritelt tingimuste, sealhulgas käesolevas artiklis osutatud tariifide ja metoodika muutmist, et tagada nende proportsionaalsus ja mittediskrimineeriv kohaldamine. Kui gaasihoidlatele juurdepääsu kord määratakse kindlaks artikli 32 lõike 3 kohaselt, ei sisalda käesolev ülesanne tariifide muutmist.

9. Iga osaline, kes soovib esitada kaebuse ülekande-, jaotussüsteemi, gaasihoidla või maagaasi veeldusjaama halduri kohta seoses lõigetes 1 kuni 8 nimetatud küsimustega, võib saata kaebuse reguleerivale asutusele, mis vaidlusi lahendava asutusena väljastab otsuse kahekuulise ajavahemiku jooksul pärast kaebuse saamist. Seda ajavahemikku võib pikendada kahe kuu võrra, kui reguleeriv asutus nõuab lisateavet. Pikendatud ajavahemikku võib kaebuse esitaja nõusolekul veel pikendada. Reguleeriva asutuse otsus on siduv, kui ja kuni see ei kaota kehtivust seoses edasikaebamisega.

10. Osaline, kelle huve on kahjustatud ja kellel on õigus esitada kaebus seoses käesoleva artikli kohaselt metoodika kohta tehtud otsusega, või kui reguleeriv asutus on kohustatud konsulteerima seoses kavandatud metoodikaga, võib hiljemalt kahe kuu jooksul pärast otsuse või otsuse projekti avaldamist või liikmesriikide poolt kehtestatud lühema tähtaja jooksul esitada kaebuse, milles nõutakse otsuse läbivaatamist. Kõnealune kaebus ei peata otsuse täitmist.

11. Liikmesriigid kehtestavad reguleerimiseks, kontrollimiseks ning läbipaistvuse tagamiseks sobivad ja tõhusad mehhanismid, et vältida eriti tarbijaid kahjustavat turgu valitseva seisundi kuritarvitamist ja turuvallutuslikku käitumist. Nende mehhanismide puhul tuleb arvesse võtta asutamislepingu sätteid ja eelkõige selle artiklit 82.

12. Liikmesriigid tagavad asjakohaste meetmete võtmise, sealhulgas siseriiklike õigusaktidega ettenähtud haldus- ja kriminaalmenetluste algatamise füüsiliste või juriidiliste isikute suhtes, juhul kui ei järgita käesolevas direktiivis kehtestatud konfidentsiaalsusnõudeid.

13. Lõigetes 9 ja 10 nimetatud kaebuste esitamine ei tohi piirata edasikaebamise õigust ühenduse ja/või siseriikliku õiguse alusel.

14. Reguleeriva asutuse otsused peavad olema põhjendatud ja õigustatud, mis võimaldab rakendada kohtulikku kontrolliläbivaatamist.

15. Liikmesriigid tagavad sellised sobivad mehhanismid riigi tasandil, mille kohaselt reguleeriva asutuse otsusest mõjutatud osalisel on õigus otsus edasi kaevata asjaomastest osalistest sõltumatule isikule.

Artikkel 41

Piiriüleseid küsimusi reguleeriv kord

1. Reguleerivad asutused peavad üksteisega tihedaid läbirääkimisi ja teevad omavahel koostööd ning annavad üksteisele ja ametile teavet, mis on vajalik nende käesolevast direktiivist tulenevate ülesannete täitmiseks. Vahetatava teabe puhul peab teavet vastu võttev asutus tagama sama konfidentsiaalsustaseme kui asutus, kust teave pärit on.

2. Reguleerivad asutused teevad koostööd vähemalt piirkondlikul tasandil, et toetada sellise töökorra väljakujundamist, mis võimaldab võrgu optimaalse haldamise, edendab ühiseid gaasibörse ja piiriüleste võimsuste jaotamist ning võimaldab saavutada piirkonnas ja piirkondade vahel vastastikuse ühendamise võimsuse minimaalse taseme, sealhulgas võrkude uute vastastikuste ühendamiste abil, et võimaldada tõhusa konkurentsi arengut ja varustuskindluse paranemist.

3. Lõikes 2 nimetatud tegevus toimub vajaduse korral tihedates läbirääkimistes teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega ning ilma et see piiraks nende eripädevust.

4. Komisjon võib võtta vastu suunised reguleerivate asutuste kohustuste ulatuse kohta seoses nende omavahelise ja ametiga tehtava koostööga. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 50 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Artikkel 42

Suunistele vastavus

1. Reguleeriv asutus ja komisjon võivad taotleda ameti arvamust selle kohta, kas reguleeriva asutuse tehtud otsus on vastavuses käesolevas direktiivis või määruses (EÜ) nr …/2009 osutatud suunistega.

2. Amet esitab oma arvamuse vastavalt arvamust küsinud reguleerivale asutusele või komisjonile ja kõnealuse otsuse vastu võtnud reguleerivale asutusele nelja kuu jooksul pärast taotluse saamise kuupäeva.

3. Kui otsuse teinud reguleeriv asutus ei täida ameti ettekirjutusi nelja kuu jooksul alates nimetatud arvamuse kättesaamisest, teavitab amet sellest komisjoni.

4. Kui reguleeriva asutuse poolt vastu võetud otsus piiriülese kaubanduse suhtes ei vasta käesolevas direktiivis või määruses (EÜ) nr …/2009 osutatud suunistele, on mis tahes reguleerival asutusel õigus teavitada sellest komisjoni kahe kuu jooksul alates otsuse vastuvõtmisest.

5. Kui komisjonil tekivad tõsised kahtlused seoses reguleeriva asutuse otsuse vastavusega käesolevas direktiivis või määruses (EÜ) nr …/2009 sätestatud suunistele, on komisjonil õigus teha otsus juhtumit täiendavalt uurida ametilt lõike 3 alusel või reguleerivalt asutuselt lõike 4 alusel saadud teabe kättesaamisest kahe kuu ning omal algatusel kolme kuu jooksul alates otsuse tegemise kuupäevast. Sel juhul kutsub ta reguleerivat asutust ja reguleerivale asutusele esitatud menetluse osalisi üles esitama märkusi.

6. Kui komisjon teeb otsuse juhtumit täiendavalt uurida, teeb ta nelja kuu jooksul alates vastava otsuse tegemisest teatavaks lõpliku otsuse

a) mitte esitada vastuväiteid reguleeriva asutuse otsuse kohta või

b) nõuda asjaomaselt reguleerivalt asutuselt otsuse tühistamist, kui komisjon leiab, et otsus ei vasta suunistele.

7. Kui komisjon ei ole otsustanud juhtumit täiendavalt uurida või teinud lõppotsust vastavalt lõigetes 5 ja 6 sätestatud tähtaegade jooksul, siis loetakse, et komisjon pole reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväidet esitanud.

8. Reguleeriv asutus täidab komisjoni nõude otsuse tühistamise kohta kahe kuu jooksul ja teatab sellest komisjonile.

9. Komisjon võib võtta vastu suunised, milles sätestatakse reguleerivate asutuste, ameti ja komisjoni järgitava menetluse üksikasjad seoses reguleerivate asutuste poolt võetud otsuste vastavusega käesolevas artiklis viidatud suunistele. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 50 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

Artikkel 43

Andmete säilitamine

1. Liikmesriigid nõuavad tarneettevõtjatelt, et nad hoiaksid riiklike ametiasutuste, sealhulgas reguleeriva asutuse, riikliku konkurentsiasutuse ja komisjoni jaoks nende ülesannete täitmise eesmärgil vähemalt viis aastat kättesaadavana kogu asjakohase teabe, mis on seotud kõikide tehingutega gaasitarnelepingute ja maagaasi tuletisinstrumentide osas hulgimüüjatega ja ülekandesüsteemi halduritega ning samuti gaasihoidlate ja maagaasi veeldusjaamade halduritega.

2. See teave hõlmab vastavate tehingute üksikasjalikke andmeid, nagu tähtaeg, tarne- ja maksetingimused, maht, täitmise kuupäevad ja kellaajad, tehinguhinnad ja asjaomase hulgimüüja andmed, ning üksikasjalikke andmeid kõikide lõpule viimata gaasitarnelepingute ja maagaasi tuletisinstrumentide kohta.

3. Reguleeriv asutus võib otsustada need andmed osaliselt turuosalistele kättesaadavaks teha, kui ei avaldata konkreetsete turuosaliste või konkreetsete tehingutega seotud tundlikku äriteavet. Seda lõiget ei kohaldata teabe suhtes, mis käsitleb direktiivi 2004/39/EÜ reguleerimisalasse jäävaid finantsinstrumente.

4. Käesoleva artikli ühtse kohaldamise tagamiseks võib komisjon vastu võtta suunised, milles määratakse kindlaks andmete säilitamise meetodid ja kord, samuti säilitatavate andmete vorm ja sisu. Meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 50 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

5. Tarneettevõtjate ning hulgimüüjate ja ülekandesüsteemi haldurite ning samuti gaasihoidlate ja maagaasi veeldusjaamade haldurite vaheliste maagaasi tuletisinstrumentide tehingute suhtes kohaldatakse käesolevat artiklit alles siis, kui komisjon on vastu võtnud lõikes 4 osutatud suunised.

6. Käesoleva artikli sätted ei tekita lisakohustusi lõikes 1 osutatud asutuste ees üksuste jaoks, mis jäävad direktiivi 2004/39/EÜ reguleerimisalasse.

7. Kui lõikes 1 osutatud asutused vajavad juurdepääsu andmetele, mida säilitavad direktiivi 2004/39/EÜ reguleerimisalasse jäävad üksused, esitavad kõnealuse direktiivi alusel vastutavad asutused neile vajalikud andmed.

IX PEATÜKK

Jaemüügiturud

Artikkel 44

Jaemüügiturud

Et soodustada hästi toimivate ja läbipaistvate jaemüügiturgude teket ühenduses, tagavad liikmesriigid, et ülekandesüsteemi haldurite, jaotussüsteemi haldurite, tarneettevõtjate ja tarbijate ning vajaduse korral ka teiste turuosaliste rollid ja kohustused oleksid määratletud seoses lepinguliste suhetega, kohustusega tarbijate ees, andmevahetusega ja arvelduseeskirjadega, andmete omandiõigusega ja mõõtmiskohustusega.

Need eeskirjad avalikustatakse, koostatakse eesmärgiga hõlbustada tarbijatele ja tarnijatele juurdepääsu võrkudele, ning vaadatakse läbi reguleerivate asutuste või teiste asjaomaste riiklike ametiasutuste poolt.

X PEATÜKK

Lõppsätted

Artikkel 45

Kaitsemeetmed

1. Kui energiaturul tekib ootamatu kriis või kui seatakse ohtu isikute, seadmete või rajatiste turvalisus või võrgu puutumatus, võib liikmesriik võtta asjakohaseid ajutisi kaitsemeetmeid.

2. Need meetmed peavad võimalikult vähe häirima siseturu toimimist ega tohi olla laiema ulatusega, kui on vältimatult vajalik ootamatute raskuste kõrvaldamiseks.

3. Asjaomane liikmesriik teatab nendest meetmetest viivitamata teistele liikmesriikidele ja komisjonile, kes võib otsustada, et see liikmesriik peab meetmeid muutma või need tühistama, kui need moonutavad konkurentsi ja mõjutavad kaubandust ühishuve kahjustaval viisil.

Artikkel 46

Võrdsed võimalused

1. Meetmed, mida liikmesriigid võivad võtta käesoleva direktiivi kohaselt võrdsete võimaluste tagamiseks, peavad olema kooskõlas EÜ asutamislepinguga, eelkõige selle artikliga 30, ning ühenduse õigusaktidega.

2. Lõikes 1 osutatud meetmed peavad olema proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja läbipaistvad. Kõnealuseid meetmeid võib jõustada üksnes pärast komisjoni teavitamist ja komisjoni nõusolekul.

3. Komisjon reageerib lõikes 2 osutatud teavitamisele kahe kuu jooksul alates kõnealuse teate kättesaamisest. Nimetatud ajavahemik algab täieliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Kui komisjon ei ole kõnealuse kahe kuu jooksul reageerinud, siis loetakse, et komisjon ei ole teada antud meetmete kohta vastuväiteid esitanud.

Artikkel 47

Võta-või-maksa kohustustega seotud erandid

1. Kui maagaasiettevõtjal on tekkinud või tõenäoliselt tekivad tõsised majanduslikud või rahalised raskused seoses ühe või mitme gaasitarnelepingu raames võetud võta-või-maksa kohustusega, võib ta asjaomasele liikmesriigile või selleks määratud pädevale asutusele esitada taotluse ajutise erandi tegemiseks artiklist 31. Taotlused esitatakse üksikjuhtumite kaupa vastavalt liikmesriigi valikule kas enne või pärast võrgule juurdepääsu keelamist. Liikmesriigid võivad lasta ka maagaasiettevõtjal valida, kas esitada avaldus enne või pärast võrgule juurdepääsu keelamist. Kui maagaasiettevõtja on võrgule juurdepääsu võimaldamisest keeldunud, esitatakse avaldus viivitamata. Avaldusele lisatakse kogu vajalik teave probleemi olemuse ja ulatuse kohta ning maagaasiettevõtja jõupingutuste kohta selle lahendamisel.

Kui teisi mõistlikke lahendusi ei leita, võib liikmesriik või määratud pädev asutus lõiget 3 arvestades otsustada erandit lubada.

2. Liikmesriik või määratud pädev asutus teatab komisjonile erandi lubamise otsusest viivitamata ja lisab kogu erandit käsitleva vajaliku teabe. Selle teabe võib komisjonile esitada kokkuvõtlikul kujul, et komisjon saaks teha põhjendatud otsuse. Komisjon võib kaheksa nädala jooksul pärast teate saamist nõuda liikmesriigilt või määratud pädevalt asutuselt erandi lubamise otsuse muutmist või tühistamist.

Kui liikmesriik või määratud pädev asutus ei täida nõudmist nelja nädala jooksul, tehakse lõplik otsus viivitamata vastavalt artikli 50 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusele.

Komisjon säilitab tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

3. Otsuse tegemisel lõikes 1 nimetatud erandite lubamise kohta võtab liikmesriik või määratud pädev asutus eelkõige arvesse järgmisi kriteeriume:

a) konkurentsivõimelise gaasituru loomise eesmärk;

b) vajadus täita avalike teenuste osutamise kohustusi ja tagada varustuskindlus;

c) maagaasiettevõtja seisund gaasiturul ja tegelik konkurents sellel turul;

d) maagaasiettevõtjate ja ülekandeettevõtjate või vabatarbijate majanduslike ja rahaliste raskuste tõsidus;

e) kõnealuse lepingu või kõnealuste lepingute tingimused ja allkirjastamise kuupäev või kuupäevad, sealhulgas selles või nendes arvesse võetud turumuudatuste ulatus;

f) probleemi lahendamiseks tehtud jõupingutused;

g) millisel määral oleks ettevõte võinud käesoleva direktiivi sätteid arvestades eeldada tõsiste raskuste tekkimist võta-või-maksa kohustuste võtmisel;

h) võrku ühendatuse tase teiste võrkudega ja nende võrkude koostalitlusvõime ning

i) erandi lubamise oletatav mõju käesoleva direktiivi õigele kohaldamisele, pidades silmas maagaasi siseturu tõrgeteta toimimist.

Enne … (*) võta-või-maksa lepingutega seotud eranditaotluste kohta tehtud otsus ei tohi põhjustada olukorda, kus ei ole võimalik leida teisi rentaableid turustusvõimalusi. Tõsisteks raskusteks ei peeta mingil juhul olukorda, mille puhul maagaasi müük ei lange allapoole võta-või-maksa gaasitarnelepingutes sisalduvat tarbimise garanteeritud miinimummäära või kui kõnealust võta-või-maksa gaasitarnelepingut saab kohandada või kui maagaasiettevõtja suudab leida teisi turustusvõimalusi.

4. Maagaasiettevõtjad, kelle suhtes ei lubata teha käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud erandit, ei tohi gaasitarnelepinguga võetud võta-või-maksa kohustuste tõttu võrgule juurdepääsu keelata ega jätkata selle keelamist. Liikmesriigid tagavad VII peatüki asjakohaste sätete, nimelt artiklite 31–44 kohaldamise.

5. Kõiki eespool esitatud sätete alusel lubatud erandeid tuleb nõuetekohaselt põhjendada. Komisjon avaldab otsuse *Euroopa Liidu Teatajas*.

6. Komisjon esitab … (**) aruande käesoleva artikli kohaldamisel saadud kogemuste kohta, et Euroopa Parlament ja nõukogu saaksid õigeaegselt kaaluda vajadust seda kohandada.

Artikkel 48

Tekkivad ja isoleeritud turud

1. Liikmesriigid, kes ei ole otseselt seotud mõne teise liikmesriigi ühendatud võrguga ja kellel on ainult üks põhiline välistarnija, võivad teha erandeid artiklitest 4, 9, 36 ja/või 37. Põhitarnijaks peetakse tarneettevõtjat, kelle turuosa ületab 75 %. Kõik sellised erandid kaotavad automaatselt kehtivuse siis, kui vähemalt üks käesolevas lõigus osutatud tingimus ei ole enam täidetud. Kõigist sellistest eranditest teatatakse komisjonile.

Küprosele võib teha erandeid artiklitest 4, 9, 36 ja/või 37. Käesolev erand kaotab kehtivuse kohe, kui Küprost ei käsitleta enam isoleeritud turuna.

Artikleid 4, 9, 36 ja/või 37 ei kohaldata Eesti, Läti ja/või Soome suhtes, kuni mis tahes kõnealustest liikmesriikidest on otseselt ühendatud muu liikmesriigi kui Eesti, Läti, Leedu ja Soome ühendatud võrku. Käesoleva lõigu kohaldamine ei piira käesoleva lõike esimese lõigu kohaste erandite kohaldamist.

2. Tekkiva turuna käsitatav liikmesriik, kellele käesoleva direktiivi rakendamine põhjustaks olulisi probleeme, võib teha erandeid artiklitest 4 ja 9, artikli 13 lõigetest 1 ja 2, artiklitest 14 ja 24, artikli 25 lõikest 5, artiklitest 26, 30 ja 31, artikli 36 lõikest 1 ja/või artiklist 37. Sellised erandid kaotavad automaatselt kehtivuse siis, kui liikmesriiki ei käsitata enam tekkiva turuna. Kõigist sellistest eranditest teatatakse komisjonile.

Küprosele võib teha erandeid artiklitest 4 ja 9, artikli 13 lõigetest 1 ja 2, artiklitest 14 ja 24, artikli 25 lõikest 5, artiklitest 26, 30 ja 31, artikli 36 lõikest 1 ja/või artiklist 37. Käesolev erand kaotab kehtivuse kohe, kui Küprost ei käsitleta enam tekkiva turuna.

3. Lõike 2 esimese lõigus nimetatud erandite kehtetuks muutumise kuupäeval tuleb turg vabatarbija määratlusest tingituna avada vähemalt 33 % ulatuses siseriikliku gaasituru aastasest gaasi kogutarbimisest. Sellele järgneva kahe aasta jooksul kohaldatakse artikli 36 lõike 1 punkti b ja kolme järgneva aasta jooksul artikli 36 lõike 1 punkti c. Artikli 36 lõike 1 punkti b kohaldamise ajal võivad käesoleva artikli lõikes 2 nimetatud liikmesriigid otsustada mitte kohaldada artikli 31 kohaseid taasgaasistamise abiteenuseid ja ajutist hoiustamist ning sellele järgnevat ülekandesüsteemi toimetamist käsitlevaid sätteid.

4. Kui käesoleva direktiivi rakendamine põhjustaks olulisi, eelkõige ülekande- ja tähtsama jaotusinfrastruktuuri arendamisega seotud probleeme liikmesriigi geograafiliselt piiratud alal, võib liikmesriik investeeringute soodustamiseks ja selle piirkonna arendamiseks taotleda komisjonilt ajutist erandit artiklitest 4 ja 9, artikli 13 lõigetest 1 ja 2, artiklitest 14 ja 24, artikli 25 lõikest 5, artiklitest 26, 30 ja 31, artikli 36 lõikest 1 ja/või artiklist 37.

5. Komisjon võib lubada lõikes 4 nimetatud erandite tegemist, võttes arvesse eelkõige järgmisi kriteeriume:

— vajadus selliste infrastruktuuriinvesteeringute järele, mis ei oleks konkurentsile rajatud turukeskkonnas majanduslikult tasuvad;

— vajalike investeeringute maht ja tasuvuse väljavaated;

(*) Direktiivi 2003/55/EÜ jõustumiskuupäev.
(**) Viis aastat pärast direktiivi 2003/55/EÜ jõustumiskuupäeva.

— asjaomase piirkonna gaasivõrgu suurus ja arengutase;

— asjaomase gaasituru tulevikuväljavaated;

— asjaomase ala või piirkonna geograafiline suurus ja omadused ning sotsiaalmajanduslikud ja demograafilised tegurid.

Muu gaasiinfrastruktuuri kui jaotusinfrastruktuuri puhul võib erandeid lubada üksnes juhul, kui sellel alal ei ole veel asutatud gaasiinfrastruktuuri või see on seal olnud vähem kui 10 aastat. Ajutine erand ei tohi kehtida kauem kui 10 aastat pärast esmakordset gaasi tarnimist sellele alale.

Jaotusinfrastruktuuri kohta tohib lubada erandit ajavahemikuks, mis ei ületa 20 aastat nimetatud infrastruktuuri kaudu gaasi esmakordsest tarnimisest sellele alale.

6. Artiklit 9 ei kohaldata Küprose, Luksemburgi ja/või Malta suhtes.

7. Komisjon teatab liikmesriikidele taotlustest, mis on tehtud vastavalt lõikele 4, enne lõike 5 kohase otsuse tegemist, võttes arvesse konfidentsiaalsuse säilitamist. See otsus ning lõigetes 1 ja 2 nimetatud erandid avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

8. Kreeka võib teha erandeid käesoleva direktiivi artiklitest 4, 24, 25, 26, 31, 36 ja/või 37 nende geograafiliste alade suhtes ja tähtaegadega, mis on märgitud vastavalt direktiivile 98/30/EÜ enne 15. märtsi 2002 väljastatud riigi tegevuslubades teatavate geograafiliste alade arendamiseks ja jaotusvõrkude eksklusiivseks kasutamiseks.

Artikkel 49

Läbivaatamise kord

Kui komisjon jõuab artikli 51 lõikes 3 nimetatud aruandes järeldusele, et arvestades võrkudele juurdepääsu läbiviimise tulemuslikkust liikmesriigis, mis on võrkudele täieliku, mittediskrimineeriva ja takistusteta juurdepääsu aluseks, ei ole teatavad käesoleva direktiiviga ettevõtjatele pandavad kohustused (sealhulgas jaotussüsteemi haldurite juriidilise eraldamisega seonduv) püstitatud eesmärgiga kooskõlas, võib asjaomane liikmesriik esitada komisjonile taotluse kõnealusest kohustusest vabastuse saamiseks.

Taotlusest teatab liikmesriik viivitamata komisjonile, lisades kogu asjakohase teabe, mis on vajalik tõestamaks, et aruande järeldus tulemuslikust võrgule juurdepääsu tagamisest kehtib ka edaspidi.

Kolme kuu jooksul pärast teate saamist võtab komisjon vastu otsuse asjaomase liikmesriigi taotluse kohta ning teeb vajadusel ettepanekud Euroopa Parlamendile ja nõukogule direktiivi vastavate sätete muutmiseks. Käesoleva direktiivi muutmise ettepanekute hulgas võib komisjon teha ettepaneku vabastada asjaomane liikmesriik teatavatest nõuetest, kui kõnealune liikmesriik rakendab vajadusel teisi sama tulemuslikke meetmeid.

Artikkel 50

Komitee

1. Komisjoni abistab komitee.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 3 ja 7, võttes arvesse selle otsuse artikli 8 sätteid.

3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikli 5a lõikeid 1 kuni 4 ja artiklit 7, võttes arvesse selle otsuse artikli 8 sätteid.

Artikkel 51

Aruandlus

1. Komisjon jälgib ja kontrollib käesoleva direktiivi kohaldamist ning esitab üldise arenguaruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule esimest korda … (*) ning seejärel igal aastal. Arenguaruanne hõlmab vähemalt järgmist:

a) saadud kogemused ja edasiminek täieliku ja hästitoimiva maagaasi siseturu loomisel ning sellega seotud ületamist nõudvad takistused, sealhulgas turgu valitseva seisundi, turu koondumise, turuvallutusliku ja konkurentsivastase käitumise aspektid;

b) käesoleva direktiiviga lubatud erandid, sealhulgas artikli 26 lõikes 2 sätestatud erandi rakendamine, pidades silmas osaluskünnise võimalikku korrigeerimist;

c) käesolevas direktiivis sisalduvate eristamise ja tarifitseerimise nõuete tulemuslikkus ühenduse gaasivõrgule õiglase ja mittediskrimineeriva juurdepääsu ja võrdväärse konkurentsitaseme tagamisel ning samuti gaasituru tarbijatele avamise majanduslikud, keskkonnaalased ja sotsiaalsed tagajärjed;

d) ühenduse maagaasivõrgu võimsuse tasemete ja varustuskindlusega seotud küsimused, eriti olemasolev ja eeldatav pakkumise ja nõudmise tasakaal, mille puhul võetakse arvesse aladevahelise kaubavahetuse füüsilist mahtu ja gaasi hoiustamise arengutaset (sealhulgas küsimus selle valdkonna tururegulеerimise proportsionaalsusest);

e) erilist tähelepanu pööratakse liikmesriikide meetmetele tippnõudluse rahuldamiseks ja ühe või mitme tarnija väljalangemise korvamiseks;

(*) Direktiivi 2003/55/EÜ jõustumisaastale järgneva aasta 31. detsember.

f) üldine hinnang kahepoolsete suhete arengule gaasi eksportivate või transportivate kolmandate riikidega, sealhulgas nende riikide turu integratsiooni, kaubanduse ja võrkudele juurdepääsu areng;

g) vajadus võimalike ühtlustusnõuete järele, mis ei ole seotud käesoleva direktiivi sätetega.

Arenguaruanne võib vajadusel sisaldada soovitusi ja meetmeid, et avaldada vastutoimet turgu valitseva seisundi ja turu koondumise mõjule.

2. Iga kahe aasta tagant peab lõikes 1 osutatud arenguaruanne sisaldama ka meetmete analüüsi, mida liikmesriigid võtavad avalike teenuste osutamise kohustuste täitmiseks, koos nende meetmete tulemuslikkuse vaatlusega eelkõige nende mõju suhtes gaasiturul esinevale konkurentsile. Aruanne võib vajadusel sisaldada soovitusi meetmete kohta, mida tuleks võtta siseriiklikul tasandil avalike teenuste osutamise kõrge standardi saavutamiseks, või meetmete kohta, mis on mõeldud turu sulgumise vältimiseks.

3. Mitte hiljem kui … (*) esitab komisjon üldise läbivaatamise käigus Euroopa Parlamendile ja nõukogule üksikasjaliku eriaruande sellest, millises ulatuses on IV peatüki kohaste eristamisnõuetega õnnestunud tagada ülekandesüsteemi haldurite täielik ja tõhus sõltumatus, kasutades võrdlusalusena tõhusat ja toimivat eristamist.

4. Lõikes 3 nimetatud hindamisel võtab komisjon arvesse eelkõige järgmisi kriteeriume: õiglane ja mittediskrimineeriv võrkudele juurdepääs, tõhus reguleerimine, võrgu arendamine, et vastata turu vajadustele, moonutamata investeerimisstiimulid, võrkude vastastikuse ühendamise infrastruktuuri arendamine, tõhus konkurents ühenduse energiaturgudel ja varustuskindluse olukord ühenduses.

5. Vajaduse korral ja eelkõige juhul, kui lõikes 3 nimetatud üksikasjalikus eriaruandes märgitakse, et lõikes 4 nimetatud tingimused ei ole tegelikkuses tagatud, esitab komisjon ettepanekud Euroopa Parlamendile ja nõukogule, et tagada täielikult ülekandesüsteemi haldurite tõhus sõltumatus varem kui … (**).

6. Hiljemalt 1. jaanuariks 2006 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule üksikasjaliku aruande maagaasi siseturu loomise üldise arengu kohta. Eelkõige käsitletakse aruandes järgmist:

— võrgule mittediskrimineeriva juurdepääsu olemasolu;

— tõhus reguleerimine;

— gaasivõrkude vastastikuse ühendamise infrastruktuuri arendamine, transiiditingimused ja varustuskindluse seisund ühenduses;

— millisel määral saavad väikeettevõtjad ja kodutarbijad kasu turu avanemisest, eriti seoses avalike teenuste osutamise standarditega;

— millisel määral on turud tegelikult avatud tulemuslikule konkurentsile, kaasa arvatud turgu valitseva seisundi, turu koondumise, turvallutusliku ja konkurentsivastase käitumise aspektid;

— tarbijapoolse tarnijate vahetamise ja tariifide üle peetavate läbirääkimiste tegelik ulatus;

— hinnasuundumused, sealhulgas tarnehinnad seoses turgude avanemise määraga;

— kas kolmandatel isikutel on tegeliku ja mittediskrimineeriv juurdepääs gaasihoidlatele, kui see on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik võrgule tõhusa juurdepääsu võimaldamiseks;

— käesoleva direktiivi kohaldamisel saadud kogemused, mis käsitlevad süsteemihaldurite tegelikku sõltumatust vertikaalselt integreeritud ettevõtjatest, ning tegevuslikust sõltumatusest ja raamatupidamisarvestuste eristamisest erinevate meetmete rakendamine, millel on juriidilise eristamisega võrdväärne mõju.

Vajaduse korral esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanekuid, eelkõige avalike teenuste osutamise kõrgete standardite tagamiseks.

Vajaduse korral esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanekuid, eelkõige selleks, et tagada jaotussüsteemi haldurite täielik ja tõhus sõltumatus enne 1. juulit 2007. Vajadusel ja kooskõlas konkurentsiõigusega käsitlevad need ettepanekud ka turgu valitseva seisundi, turu koondumise ning turuvallutusliku ja konkurentsivastase käitumise küsimustega tegelemise meetmeid.

Artikkel 52

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2003/55/EÜ tunnistatakse alates … (***) kehtetuks, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud nimetatud direktiivi siseriiklikku õigusse ülevõtmise ja kohaldamise tähtaegadega. Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile tõlgendatakse viidetena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt II lisa vastavustabelile.

Artikkel 53

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt … (***). Nad edastavad kõnealuste normide teksti ning kõnealuste normide ja käesoleva direktiivi vahelise vastavustabeli viivitamata komisjonile.

Liikmesriigid kohaldavad kõnealuseid norme alates … (***), välja arvatud artiklit 11, mida hakatakse kohaldama alates … (****).

(*) Kahe aasta jooksul pärast artikli 53 lõike 1 esimeses lõigus viidatud kuupäeva, s.t 42 kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

(**) Kolme aasta jooksul pärast artikli 53 lõike 1 esimeses lõigus viidatud kuupäeva, s.t 54 kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

(***) 18 kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

(****) 42 kuu jooksul pärast käesoleva direktiivi jõustumist.

Kui liikmesriigid kõnealused meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 54

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub järgmisel kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 55

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

…,

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*
…	…

I LISA

TARBIJAKAITSEMEETMED

Ilma et see piiraks tarbijakaitset käsitlevaid ühenduse eeskirju, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 1997. aasta direktiivi 97/7/EÜ (tarbijate kaitse kohta sidevahendi abil sõlmitud lepingute korral) ([1]) ning nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ (ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes) ([2]), võetakse artiklis 3 osutatud meetmeid selleks, et tagada tarbijatele:

a) õigus sõlmida gaasiteenuse osutajaga leping, milles tuuakse välja:

   — tarnija nimi ja aadress;

   — osutatavad teenused, pakutava teenuse kvaliteedi tase ja ühenduse esmakordse sisseseadmise aeg;

   — kui neid on, siis pakutavate hooldusteenuste liigid;

   — ajakohase teabe saamise viisid kõigi kohaldatavate tariifide ja hooldustasu liikide kohta;

   — lepingu kestus, teenuste ja lepingu pikendamise ja lõpetamise tingimused, lepingust taganemise õiguse olemasolu;

   — võimalikud hüvitised ja tagasimakse kord juhul, kui teenuse kvaliteet ei vasta kokkulepitule ning

   — punkti f kohase vaidlusküsimuste lahendamise menetluse algatamise kord.

   Tingimused peavad olema õiglased ja eelnevalt hästi teada. Igal juhul peaks see teave olema tarbijale kättesaadav enne lepingu sõlmimist või kinnitamist. Kui leping sõlmitakse vahendaja kaudu, peab teave käesolevas punktis sätestatud küsimuste kohta samuti olema kättesaadav enne lepingu sõlmimist;

b) õigeaegne teavitamine lepingutingimuste kõigist kavandatavatest muudatustest ning taganemisõiguse teatavakstegemine teate saamisel. Teenuse osutajad peavad nendega liitunud tarbijatele ise õigeaegselt teatama kõigist tasu suurendamistest hiljemalt ühe arve esitamise normaaltähtaja jooksul pärast suurenemise jõustumist. Liikmesriigid tagavad, et tarbijatel oleks vabadus lepingutest taganeda, kui nad ei nõustu neile gaasiteenuse osutaja poolt teatatud uute tingimustega;

c) läbipaistva teabe saamine gaasiteenustele juurepääsu ja kasutamise suhtes kohaldatavate hindade, tariifide ja üldtingimuste kohta;

d) tasumisviiside lai valik. Iga muudatus tingimustes peab kajastama erinevatest maksesüsteemidest tarnijale tulenevaid kulusid. Üldtingimused peavad olema õiglased ja läbipaistvad. Need peavad olema selged ja arusaadavad. Tarbijaid tuleb kaitsta ebaõiglaste või eksitavate müügiviiside eest;

e) tasuta tarnijavahetus;

f) läbipaistvad, lihtsad ja odavad kaebuste lahendamise menetlused. Need menetlused peavad võimaldama õiglast ja kiiret vaidluste lahendamist ning kui olukord seda tingib, rakendama kulude ja/või kahju hüvitamise süsteemi. Võimaluse korral peaksid nad järgima komisjoni 30. märtsi 1998. aasta soovituses 98/257/EÜ (kohtuväliste tarbijakaitsevaidluste lahendamise eest vastutavate asutuste suhtes kohaldatavate põhimõtete kohta) ([3]) sätestatud põhimõtteid;

g) kes on gaasivõrku ühendatud, teave nende õiguse kohta saada siseriiklikult kohaldatavate õigusaktide kohaselt kindla kvaliteediga maagaasi mõistliku hinna eest.

h) nende tarbimisandmete kättesaadavus ning võimalus anda igale tarnelitsentsiga ettevõtjale konkreetse kokkuleppe alusel tasuta juurdepääs oma mõõteandmetele. Andmehalduse eest vastutav isik on kohustatud need andmed kõnealusele ettevõtjale andma. Liikmesriigid määravad kindlaks andmete vormingu ning korra, mille alusel tarnijad ja tarbijad andmetele juurde pääsevad. Selle teenuse eest tarbijalt lisatasu ei võeta;

i) nõuetekohane teavitamine tegelikust gaasitarbimisest ja kuludest, mis toimub piisava sagedusega, et võimaldada tarbijal oma gaasitarbimist reguleerida. Teave peab olema esitatud piisavalt varakult, et võtta arvesse tarbija mõõteseadmete võimalusi. Nõuetekohaselt tuleb arvesse võtta selliste meetmete kulutõhusust. Selle teenuse eest tarbijalt lisatasu ei võeta;

j) võimalus vahetada tarnijat kogu aasta jooksul ning tarbijal on õigus saada lõpparve hiljemalt kolme kuu jooksul alates kõnealuse eelmise tarnija viimasest tarnest.

([1]) EÜT L 144, 4.6.1997, lk 19.
([2]) EÜT L 95, 21.4.1993, lk 29.
([3]) EÜT L 115, 17.4.1998, lk 31.

II LISA

VASTAVUSTABEL

Direktiiv 2003/55/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	Artikkel 2
Artikkel 3	Artikkel 3
Artikkel 4	Artikkel 4
Artikkel 5	Artikkel 5
—	Artikkel 6
—	Artikkel 7
Artikkel 6	Artikkel 8
Artikkel 9	Artikkel 9
Artikkel 7 (osaliselt)	Artikkel 10
—	Artikkel 11
Artikkel 7 (osaliselt)	Artikkel 12
Artikkel 8	Artikkel 13
—	Artikkel 14
—	Artikkel 15
Artikkel 10	Artikkel 16
—	Artikkel 17
—	Artikkel 18
—	Artikkel 19
—	Artikkel 20
—	Artikkel 21
—	Artikkel 22
—	Artikkel 23
Artikkel 11	Artikkel 24
Artikkel 12	Artikkel 25
Artikkel 13	Artikkel 26
Artikkel 14	Artikkel 27
Artikkel 15	Artikkel 28
Artikkel 16	Artikkel 29
Artikkel 17	Artikkel 30
Artikkel 18	Artikkel 31
Artikkel 19	Artikkel 32
Artikkel 20	Artikkel 33
Artikkel 21	Artikkel 34

Direktiiv 2003/55/EÜ	Käesolev direktiiv
Artikkel 22	Artikkel 35
Artikkel 23	Artikkel 36
Artikkel 24	Artikkel 37
Artikli 25 lõike 1 esimene ja teine lause	Artikkel 38
—	Artikkel 39
Artikkel 25 (ülejäänud)	Artikkel 40
—	Artikkel 41
—	Artikkel 42
—	Artikkel 43
—	Artikkel 44
Artikkel 26	Artikkel 45
—	Artikkel 46
Artikkel 27	Artikkel 47
Artikkel 28	Artikkel 48
Artikkel 29	Artikkel 49
Artikkel 30	Artikkel 50
Artikkel 31	Artikkel 51
Artikkel 32	Artikkel 52
Artikkel 33	Artikkel 53
Artikkel 34	Artikkel 54
Artikkel 35	Artikkel 55
A lisa	I lisa

NÕUKOGU PÕHJENDUSED

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas 19. septembril 2007 ettepaneku direktiivi vastuvõtmiseks, mis põhineb asutamislepingu artikli 47 lõikel 2 ning artiklitel 55 ja 95, millega muudetakse direktiivi 2003/55/EÜ ning mis on osa paketist, mis koosneb veel neljast ettepanekust, mis käsitlevad energia siseturgu.

2. Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee esitasid oma arvamused kogu paketi kohta vastavalt 10. aprillil ([1]) ja 22. aprillil 2008 ([2]).

3. Euroopa Parlament võttis oma arvamuse ([3]) vastu esimesel lugemisel 9. juulil 2008, millega kiideti heaks 122 muudatusettepanekut. Komisjon ei esitanud muudetud ettepanekut.

4. Nõukogu võttis 9. jaanuaril 2009 aastal vastu ühise seisukoha vastavalt asutamislepingu artiklile 251, tehes seda uuestisõnastatud direktiivi vormis.

II. ETTEPANEKU EESMÄRK

5. Ettepanek on osa energia siseturu kolmandast paketist ning seda koos määrusega maagaasiedastusvõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta, direktiiviga elektrienergia siseturu ühiseeskirjade kohta, määrusega, milles käsitletakse võrkudele juurdepääsu tingimusi piiriüleses elektrikaubanduses ning määrusega, millega luuakse energeetikasektorit reguleerivate asutuste koostööamet. Ettepaneku eesmärk on viia lõpule maagaasi siseturu loomine, kehtestades eelkõige:

   — sätted, mis käsitlevad tarne- ja tootmistegevuse tõhusat eraldamist ülekandevõrkudega seotud tegevusest ning ühenduse ja kolmandate riikide ülekandesüsteemi haldurite sertifitseerimismenetlust;

   — sätted, mille eesmärk on tugevdada siseriiklike energeetikasektorit reguleerivate asutuste sõltumatust ning ühtlustada nende pädevust ühenduse tasandil;

   — sätted, mille eesmärk on parandada piirkondlikku solidaarsust ja koostööd;

   — sätted, mis tõhustavad energiaturu läbipaistvust ja toimimist.

III. ÜHISE SEISUKOHA ANALÜÜS

6. Üldised märkused

6.1. Nõukogu seisukoht on, et direktiivi sätete uuestisõnastamine on vajalik, et saavutada suurem tõhusus, läbipaistvus ja kooskõla direktiiviga 2003/55/EÜ ning et muuta see lugejasõbralikumaks. Lisaks on nõukogu lähtunud üldpõhimõttest täielikult järgida komisjoni muutmisettepanekut, mis tähendab et nõukogu ei ole avanud ühtegi komisjoni ettepanekusse mittekuuluvat sätet, välja arvatud kui muudatused olid vajalikud, tulenevalt nõukogu poolt ettepanekusse tehtud muudatustest, artiklite numeratsiooni muutmisest tulenevate viidete muutmisest jne. Nõukogu on võimalikult suures ulatuses järginud komisjoni lähenemisviisi seoses elektri- ja gaasisektori võrdse kohtlemisega.

Komisjon on heaks kiitnud kõik nõukogu poolt ettepanekusse tehtud muudatused.

6.2. Mis puudutab *Euroopa Parlamendi vastuvõetud 122 muudatusettepanekut*, järgis nõukogu komisjoni:

— kiites heaks järgmised 20 muudatusettepanekut:

täielikult (mõnikord uue sõnastusega): 50, 98 ja 103;

osaliselt/põhimõtteliselt/sisuliselt: 11, 12, 63, 64, 68, 78/125/135/138, 91–96, 98, 101, 104 ja 107;

ning

— lükates tagasi järgmised 44 muudatusettepanekut: 1, 4, 10, 14, 15, 18, 19, 22, 30, 37–39, 41, 43, 47, 54, 57–59, 62, 65–67, 70–72, 82, 83, 89, 90, 97, 105, 106, 108–110, 113, 114, 116/137, 123, 126, 128, [129],131 ning 133 sisu ja/või vormi tõttu.

([1]) ELT C 172, 5.7.2008, lk 55.
([2]) ELT C 211, 19.8.2008, lk 23.
([3]) *Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata.

6.3. Nõukogu kaldus komisjoni seisukohast kõrvale:

— kiites heaks ühe muudatusettepaneku: 79

ning

— lükates tagasi järgmised 59 muudatusettepanekut: 2, 3, 5–9, 13, 16, 17, 20, 21, 23–29, 31–36, 40, 45, 46, 48, 49, 51–53, 55, 56, 60, 61, 69, 73–77, 80, 81, 84–88, [93/129 + 94–96] (osaliselt), 99, 100, 102, 111, 112, 118, 120, 132, 136.

7. **Erimärkused**

7.1. Mis puudutab *Euroopa Parlamendi muudatusettepanekuid*, mille puhul nõukogu kaldus *komisjoni seisukohast* kõrvale:

a) kiitis nõukogu heaks muudatusettepaneku 79, kuna ta jagab Euroopa Parlamendi seisukohta, et jaotussüsteemi haldurite tegevuste ja sõltumatuse osas otsuste vastuvõtmisel ei ole asjakohane kasutada komiteemenetlust.

b) lükkas nõukogu tagasi punktis 6.3 loetletud 59 muudatusettepanekut, tehes seda järgmistel põhjustel:

i) muudatusettepanekud käsitlevad sätteid, mis ei ole komisjoni ettepaneku osaks; need muudatusettepanekud on tagasi lükatud põhimõttelistel kaalutlustel (vt punkt 6.1): muudatusettepanekud 6, 13, 21, 23, 25, 31, 32, 33, 34, 35, 40, 45, 46, 48, 49, 51, 69, 73, 74, 75, 76, 77, 111(esimene osa), 118, 120, 132.

ii) muudatusettepanekud ei anna lisandväärtust, peamiselt kuna küsimused on (osaliselt) piisavalt hõlmatud teksti teiste osadega: muudatusettepanek 2 nõrgendaks põhjenduses 6 tehtud rõhuasetust; muudatusettepanek 7 kordab teisi sätteid; muudatusettepanek 87 on osaliselt hõlmatud põhjendusega 15; muudatusettepanek 20 on (osaliselt) hõlmatud põhjendustega 29 ja 31; muudatusettepanek 26 ei ole vajalik; muudatusettepanek 60: küsimus on piisavalt reguleeritud artikliga 9; muudatusettepanek 61: küsimus on reguleeritud artikliga 51, mis käsitleb aruandlust; muudatusettepanek 81 vähendaks artikli 35 lõike 1 määratluse selgust; muudatusettepanek 85 muudab artikli 35 lõike 3 raskemini arusaadavaks; muudatusettepanek 87: sõnastuse üksikasjalikus ei ole vajalik; muudatusettepanek 88 nõrgendaks liialt artikli 35 lõike 8 viienda lõigu teksti muudatusettepanek 136 on (osaliselt) piisavalt reguleeritud artikli 40 lõikega 15.

iii) muudatusettepanekutega lisatakse tekst, mis ei ole käesolevas direktiivis asjakohane ega vajalik või mis ei ole kooskõlas direktiivi reguleerimisalaga: 5, 9, 16, 17, 36, 53, 56, 80, 81, 85, 86, 96 ei ole (osaliselt) asjakohane seoses artikliga 40, 99, 100, 111(teine osa), 112.

iv) muudatusettepanekutega lisatakse põhjendus, millele ei vasta ükski artikkel: muudatusettepanekud 24 ja 29.

v) nõukogu on seisukohal, et ühise seisukoha artiklis 40 esitatud reguleerivate asutuste ülesannete ja volituste loetelu on piisav; järgmised muudatusettepanekud ületavad (osaliselt) ülesandeid, mida nõukogu on reguleerivatele asutustele seadnud: muudatusettepanekud 93–95.

vi) muudatusettepanekutega lisatakse tekst, mis ei ole kooskõlas rolliga, mida nõukogu on koostööametile seadnud: 28, 55(teine osa), 84.

vii) nõukogu seisukoht on, et ühine seisukoht kajastab piisavalt piirkondliku solidaarsuse ja koostöö eesmärki: seetõttu ei ole vajalikud muudatusettepanekud 3, 27, 52 ja 55 (esimene osa).

7.2 Mis puudutab *komisjoni ettepanekut*, tegi nõukogu teatud teisi (sisulisi ja/või vormilisi) muudatusi; peamised muudatused on esitatud allpool.

a) *Tarne- ja tootmistegevuse tõhus eraldamine võrguhaldusest*

Lisaks kahele komisjoni kavandatud võimalusele (omandisuhete eraldamine ja sõltumatu süsteemihaldur) leidis nõukogu kokkuleppel komisjoniga, et asjakohane on lisada kolmas võimalus, milleks on sõltumatu ülekandesüsteemi haldur, juhul kui direktiivi jõustumise ajal on ülekandesüsteemi haldur vertikaalselt integreeritud ettevõtja osa (uus IV peatükk artiklitega 17–23 ning vastavad põhjendused 13, 15 ja 16). Kolm võimalust on võrdsetel alustel ning neid kohaldatakse nii elektri- kui ka gaasisektori suhtes.

Sõltumatu ülekandesüsteemi halduri sätetega tagatakse ettevõtja tõhus sõltumatus (artiklid 17 ja 18), selle juhtkonna (artikkel 19) ja nõukogu (artikkel 20) tegelik sõltumatus ning huvide konfliktide vältimine. Selle eesmärgi saavutamisele aitab samuti kaasa vastavuse programmi ja järelevalveametniku loomine (artikkel 21). Lisaks tagatakse moonutamata investeerimisstiimulid ja võrkude vastastikuse ühendamise infrastruktuuri arendamine (artikkel 22) ning õiglane ja mittediskrimineeriv võrkudele juurdepääs (artikkel 23).

Artikli 40 lõikega 5 on reguleerivatele asutustele antud täiendavad volitused ja ülesanded, et tagada IV peatüki sätete järgimine. Lisaks on artiklile 7 lisatud lõige, mis käsitleb piirkondlikku koostööd sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite osalusel. Lõpetuseks sätestatakse aruandlust käsitleva artikli 51 lõigetes 3–5, et komisjon hindab kahe aasta möödumisel direktiivi ülevõtmise kuupäevast üldise läbivaatamise käigus sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite võimaluse elluviimist, võttes aluseks teatud kriteeriumid.

Ühise seisukoha sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite sätete eesmärk on tasakaalustada sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite võimaluse ulatuse, tähtaja ja rakendatavuse suhtes esitatud kahtlusi, tagades selle toimimise ja vertikaalselt integreeritud ettevõtja finantshuvide kaitsmise. See on üheks põhjuseks, miks nõukogu ei pidanud asjakohaseks lisada usaldusisikut käsitlevaid sätteid.

Selliste juhtumite arvessevõtmiseks, kus olemasoleva korralduse kohaselt kuulub ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, mis tagab IV peatüki sätetest tõhusamalt sõltumatuse ülekandesüsteemi haldurist, on artikli 9 lõikele 9 lisatud täiendavad sätted.

b) *Võrdsed võimalused*

Sellega, et tulevikus on ühenduse turul kolm erinevat eraldamise mudelit, on seotud ka nn võrdsete võimaluste klausli sätestamine artiklis 46 koos vastava põhjendusega 17. Kõnealuses klauslis esitatakse mitmed kriteeriumid seoses meetmetega, mida liikmesriigid võivad võtta võrdsete võimaluste tagamiseks.

c) *Ühenduse ja kolmandate riikide ülekandesüsteemi haldurite sertifitseerimine*

Ühises seisukohas on kaks artiklit, mis käsitlevad ülekandesüsteemi haldurite sertifitseerimist: esimene neist on üldsäte (artikkel 10) ning teine käsitleb kolmandate riikide ülekandesüsteemi haldurite sertifitseerimist (artikkel 11) ning millega on asendatud komisjoni ettepaneku artikkel 7a. Artikliga 11 tagatakse ühelt poolt, et kolmandate riikide ülekandesüsteemi haldurid peavad järgima ühenduse ülekandesüsteemi halduritega samu eraldamiseeskirju; teiselt poolt kehtestatakse sellega liikmesriikide ja ühenduse energia varustuskindluse kriteerium, mida tuleb sertifitseerimisel arvesse võtta.

Lisaks pidas nõukogu asjakohaseks viia selle osa sertifitseerimismenetlusest, milles sätestatakse komisjoni roll, üle gaasimääruse uude artiklisse 3. Lisaks jääb sertifitseerimise osas lõplik otsustusõigus riiklikele reguleerivatele asutustele ning komisjonil palutakse selles küsimuses esitada oma arvamus. Riiklikud reguleerivad asutused peavad kõnealust arvamust võimalikult suurel määral arvestama.

d) *Reguleerivad asutused*

Nõukogu on lisanud artiklile 38 kaks täiendavat lõiget, millega tagatakse, et põhimõte riikliku taseme ühest reguleerivast asutusest, kes on ainuesindaja (nt koostööametis), on kooskõlas mõnede liikmesriikide olukorraga, kus praegu on olemas reguleerivad asutused piirkondlikul tasandil või nende territooriumi väikestes või eraldatud osades (artikli 38 lõiked 2 ja 3).

Tagades reguleerivate asutuste sõltumatuse, täpsustatakse ühise seisukoha tekstiga ühtlasi, et see ei tähenda, et reguleerivate asutuste suhtes ei kehti kohtulik kontroll või et parlamentaarne järelevalve (põhjendus 26) või et nad võiksid eirata laiemaid eesmärke, nagu keskkonnasäästlikkus või avaliku teenindamise kohustus (artikli 38 lõige 4).

Ühise seisukohaga on samuti tagatud, et oma kohustuste täitmisel on reguleerivatel asutustel võimalus teha vajaduse korral tihedat koostööd teiste ametiasutustega, näiteks konkurentsiasutustega, säilitades seejuures oma sõltumatuse ning dubleerimata tavaliselt muude asutuste poolt täidetavaid ülesandeid (nt seire) (artikli 40 lõige 2).

e) *Piiriüleseid küsimusi reguleeriv kord*

Koostööameti rolli sätestavad lõiked (artikli 41 lõige 3 ja osaliselt lõige 4) on viidud õiguslikel põhjustel üle koostööameti määrusesse (uus artikkel 8). Koostööamet kaasatakse piiriülestes küsimustes viimase võimalusena riiklike reguleerivate asutuste taotlusel või kui riiklikud reguleerivad asutused ei jõua teatud aja jooksul kokkuleppele.

f) *Uue infrastruktuuri suhtes tehtavad erandid*

Seoses erandite andmisega uuele piiriülesele infrastruktuurile (artikkel 35) on nõukogu pidanud asjakohaseks kaasata koostööamet vaid neil juhtudel, mil asjaomased riiklikud reguleerivad asutused ei jõua kokkuleppele või esitavad koostööametile ühise taotluse (lõige 4). Lisaks peaks liikmesriikidel olema soovi korral võimalik kehtestada, et erandi andmise osas võtab *ametliku* otsuse vastu liikmesriigi teine asjaomane asutus, tehes seda reguleeriva asutuse arvamuse alusel (lõige 6).

g) *Jaemüügiturud*

Nõukogu pidas asjakohaseks sõnastada ümber jaemüügiturge käsitlev artikkel ja jätta muu hulgas välja viide piiriülestele turgudele ning viia see gaasimäärusest (komisjoni ettepaneku artikkel 8a) üle direktiivi teksti (uus artikkel 44).

h) *Erandid*

Võttes arvesse uuestisõnastamist pidas nõukogu asjakohaseks ajakohastada artikkel 48, eelkõige seoses erandiga, mis on tekkivate või isoleeritud turgudega liikmesriikidele kehtestatud eraldamist käsitlevate sätete osas.

i) *Muud küsimused*

— Nõukogu pidas asjakohaseks mitte välistada tootja või tarnija *vähemusosalust* eraldatud omandisuhetegaülekandesüsteemi haldurites tingimusel, et sellega ei kaasne ühe omaniku kontrolli ega mingit ühe omaniku mõju teise omaniku üle ning see ei too endaga kaasa huvide konflikti (artikli 9 lõige 2).

— Ühises seisukohas on *riikliku omandi* küsimuses esitatud võimalus saavutada omandisuhete eraldamine kahe erineva riikliku asutuse raames sätte abil, millega tunnistatakse, et kahte erinevat riiklikku asutust võiks omandisuhete eristamise korral lugeda kaheks isikuks (artikli 9 lõige 6).

— Tehtud on mõned tehnilised muudatused, et täpsustada sätet, mis käsitleb *ühendhaldureid* (artikkel 28). Käesoleva sättega võimaldatakse, et ühendhaldur võib tegutseda eraldatud omandisuhetega haldurina, sõltumatu süsteemihaldurina või sõltumatu põhivõrguettevõtjana.

— Põhjendusega 29 kehtestatakse ja selgitatakse *gaasituru vabastamisprogrammide* mõistet, mis on üks võimalik meede, millega edendada tõhusat konkurentsi.

— Lõpetuseks on nõukogu kooskõlas uuestisõnastatud vormiga lisanud uue artikli, millega *tunnistatakse* kehtiv õigusakt *kehtetuks* (artikkel 52).